Abstract

The history of religion shows that religion has never been a final product. Rather religion has always been influenced by and adapted to its historical and local context. Today's society is no exception. Globalization has meant that information, ideas and communication can take place without having to take geographical considerations. This has also effected the emergence of new religions.

Synteism is one of the new religious movements we can find in Sweden. It's a religion in the making and is in constant change as part of its philosophy. It was "founded" in 2012 and amongst it founders are Alexander Bard, Jan Söderqvist and Joel Lindefors.

The aim of this paper is to investigate the rituals, practices and activities of the synteism, and to analyse their functions and importance for its members/practitioners. A qualitative approach was chosen and semi structured interviews were conducted. As the synteism is very much a religion that is linked to internet, its internet forums were also studied. Moreover, a book written by Bard and Söderqvist has been part of the material. The result shows that the rituals practices and activities are important for its members, but as the religion is in constant change it's hard to pin down certain core rituals that will last. Change, influence and shared memory and experiences are key characteristics of synteism. Some of these are often seen in other religions.

Innehållsförteckning

1.Inledning ... 3
Synteism ... 4
I begynnelsen ... 5
Nätverket ... 6
Noden ... 6
Spridning ... 7
2. Bakgrund ... 7
Att skapa Gud–den synteistiska filosofin ... 7
Att återskapa religiositet i modern tid–den synteistiska praktiken ... 11
3. Syfte och frågeställningar ... 13
4. Tidigare forskning ... 14
Nyreligiositet och ritualiserande i Sverige ... 14
Ritualer, teorier och tillämpning ... 14
Den mediterande dalahästen ... 17
Ritualer: Självförverkligande eller tvångsupprepning? ... 18
Tidigare forskning om Synteiströrelsen ... 21
5. Metod ... 22
Bakgrundslitteratur ... 22
Val av metod ... 22
Genomförande ... 23
Intervjuer ... 23
Textmaterial - Att skapa Gud i Internetåldern ... 25
Internetbaserade forum ... 25
Analys och kategorisering av källmaterialet ... 25
6. Resultat ... 27
Upprepning kontra förändring inom synteiströrelsen – ritualer ... 27
Nätverkets funktion inom Synteiströrelsen – praktik och aktiviteter ... 31
Kroppen, språket och minnets funktioner inom synteiströrelsen– praktik, aktivitet och ritualer ... 39
7. Sammanfattande diskussion ... 43
8. Litteraturförteckning ... 46

1.Inledning

God is a concept far too important to leave to the religious

Quentin Meillassoux, After Finitude

Vi lever idag i en tid av ökad globalisering. Genom globala flödena av idéer, information, kapital och människor kan man ha kontakt med varandra utan att behöva ta hänsyn till nationella eller andra geografiska gränser. Nya förutsättningar för skapandet av nya individuella och kollektiva religiösa identiteter och institutionsformer ges. Religionshistorien visar att religiösa traditioner aldrig har varit slutgiltiga produkter utan har varit influerade av sitt historiska sammanhang och anpassade till den lokala kontexten i vilken de getts funktionell mening. I nya lokala kontexter är det aktörerna som avgör hur de vill transformera de globaliserade idéerna. Idéernas spridning är beroende av de lokala aktörernas aktuella resurser.[1] Dagens globala flöde av religiösa och filosofiska idéer erbjuder en mångfald av material för kreativa entreprenörer att sätta samman alternativa religiösa system.[2]

Den världsomspännande vågen av nyskapande religiositet har under de senaste årtiondena också blivit alltmer synlig i det svenska samhället. Globala flöden har fört med sig att de flesta svenskar idag kan möta många av världens religiösa traditioner – islam, zoroastrism, hinduism, buddhism etc.

Idag kan individen snabbt upptäcka och utforska nya intresseområden och välja en egen livsväg oberoende av kulturell bakgrund eller social tillhörighet. Parallellt med religionens återkomst på den individuella nivån har det också skett en religiös återkomst på den kollektiva nivån. Ett ökat intresse för religion och religiositet innebär att de religiösa institutionerna måste erbjuda ett attraktivt värde för individen som gör den fungerande i dennes kontext och motiverar lojaliteten för religionsutövningen.

Den mångdimensionella karaktären är ett särdrag som flera av de nyreligiösa grupperna delar. Grupperna består ofta av individer med olika etniska, kulturella, politisk, psykologiska, köns- och genusbaserade bakgrunder där alla socialiseras in i en speciell samhörighet vilken starkt påverkar hur individen kommer att tänka, känna, värdera och agera. Trots de gemensamma uppfattningarna kring normer och värden utvecklar individen individuella variationer av sina tanke- och livsmönster baserade på olika erfarenheter och tidigare upplevelser. Erfarenheter har bidragit till att individen utvecklat olika karaktäristiska drag och förmågor att bemästra

[1] Andersson & Sander, 2009:90
[2] Svanberg & Westerlund, 2008:25

olika livssituationer. Dessa faktorer gör det viktigt att inte betrakta kulturer och religioner som statiska utan som mångdimensionella fenomen konstruerade av föränderliga processer grundade i individens egna föreställningar om metafysiska realiteter, definitioner och syn på dess funktioner och effekter.[3]

De nya religionerna tar sällan inspiration rakt av utan tar elementen vidare och ut ur sitt tidigare sammanhang och placerar in i ett annat och anpassar, omtolkar och förändrar dessa i förhållande till sin nya kontext och nya sociala situation. De nyreligiösa grupperna använder en terminologi som är lånat av ett religiöst språk, men ger dessa en ny innebörd och skapar ny praktik och ritualer förenliga med aktuella fenomen och trender i samhället. Ju snabbare en social och samhällelig kontext förändras desto snabbare måste en religiös tradition förändras för att den ska upplevas som funktionell och meningsfull.[4]

I dagens svenska samhälle finns en mängd olika religiösa traditioner där människor själva prövar, väljer och definierar sina trosföreställningar gärna utan ett förutbestämt system eller utifrån någon annan på förhand fastställd. Det finns många anledningar till varför deltagarna väljer bort mer organiserade religiösa uttryck och istället väljer sin egen tro i ständig interaktion med omgivningen genom att spegla sig i de människor de möter, alternativt använda internet eller läsa böcker.[5]Det har blivit alltmer enkelt för individen att anpassa sin religionsutövning till sina egna behov och hitta personlig uttrycksätt för att markera sin sociala tillhörighet.

Synteism

Synteismen befinner sig mitt i detta moderna och digitala informationssamhälle där betydelsen av de religiösa sfärerna ofta beskrivs som splittrad och på nedgång. Liksom annan nyreligiositet som under de senaste åren vuxit fram i det svenska samhället, erbjuder synteiströrelsen deltagarna en social samhörighet med en gemensam filosofisk idé med terminologi och en praktik med religiösa inslag.

Synteiströrelsen är ständigt i förändring och grundar sina religiösa element bland annat på ett urval av andra religiösa språkbruk och traditioner. Liksom annan nyreligiositet som växt fram finner även synteiströrelsen starkt förtroende till människans möjlighet att förändras och arbeta för att bli en mer sund varelse. Genom att förenas tillsammans i rörelsen och använda

[3] Andersson & Sander, 2009:48, 51
[4] Andersson & Sander, 2009:59
[5] Svanberg & Westerlund, 2008:31

sig av minnet och kroppens funktioner kan människan utveckla sin intelligens och bättre förstå och ombilda sin och omvärldens verklighet.

Liksom andra nyreligiösa rörelser har inte synteismen någon tilltro till något allmängiltigt gudsbegrepp, auktoritet eller någon yttre kraft som kan påverka människan i rätt riktning, men genom mänskligt nätverkande och handlande kan hon återintroducera funktionella religiösa och filosofiska element som bidrar till mänsklighetens utveckling.

I begynnelsen

Synteiströrelsen började med att en grupp med cirka 20 likasinnade personer började träffas hemma hos varandra i Stockholm under året 2012 och de diskuterade vid de första träffarna hur/om det var möjligt för *ateister* och *panteister* kunde uppleva samma känslor och erfarenheter såsom social tillhörighet, meningsbyggande och målsättning som många upplever i en traditionell religiös kommunitet.

> *Ja det var runt 2012. Först var vi ett löst gäng människor, främst konstintresserade och roliga människor som kom från en konstnärlig queervänlig sfär. Utbildade människor från medelklassen som tyckte att livet inte skulle enbart innebära att gå till jobbet och sen komma hem till familjelivet, det duger inte om man är en sökande människa med existentiell ångest leva så.*[6]

Gruppen gick på olika föreläsningar och såg filmer som berörde de ämnen de intresserade sig för. De började laborera med olika filosofiska idéer tillsammans. De tog bl.a. del av en föreläsning med filosofen Alain de Botton, som diskuterade kring religiositet och bl.a. sade: *” Självklart existerar inte Gud, det är dags att gå vidare”*[7]. Idén att det är dags för människan att gå vidare influerade gruppen till att tänka vidare kring gudsbegrepp och de läste filosofisk och religiös litteratur. Så småningom växte den synteistiska filosofin fram. Deltagarna i gruppen möttes i en tanke kring att det är människan som skapar religion och dessutom fenomenet Gud.

> *Alla reste runt och jobbade mycket, alla var ”doers” och visionärer som tyckte att profeter bygger inte religion utan det är deltagarna som deltar i idéerna och sammankomsterna som tillsammans skapar religionen.*[8]

[6] Informant 1 TK
[7] Föreläsning publicerad på YouTube, 17 januari 2012. https://www.youtube.com/watch?v=2Oe6HUgrRlQ
[8] Informant 1 TK

Träffarna blev alltmer regelbundna och den synteistiska åskådningen alltmer etablerad. Idag har rörelsen anhängare runtom i Sverige och några av rörelsens grundprinciper har skrivits ned. Flera av de personer som var med och grundande rörelsen 2012 finns idag kvar inom rörelsen som mer eller mindre tongivande och praktiserande utövare t.ex. Alexander Bard, Jan Söderqvist och Joel Lindefors.

Nätverket

Våren 2016 har församlingen i Stockholm cirka 100 stycken medlemmar. Av dessa återkommer ungefär 40 stycken regelbundet på aktiviteterna, och endast en liten grupp av dem vilka har särskilda uppgifter i rörelsen. Grundprincipen är att rörelsen ska sakna hierarkier och att samtliga deltagare förväntas vara aktiva medskapare och ta fullt ansvar för den enskildes och kollektivets välbefinnande. För att deltagarna ska kunna vara aktiva medskapare är det nödvändigt att rörelsens filosofiska visioner och tillämpningar är fria och publika processer där alla ska ha fri tillgång till rörelsen. Detta innebär att alla tillåts vara med i de diskussioner som pågår på rörelsens olika arenor och mycket av rörelsens textmaterial finns offentligt publicerat på hemsidan, inklusive Bard & Söderqvists bok: *Synteismen – att skapa Gud i Internetåldern*, som helhet.

Noden

Stockholmsförsamlingen skaffade under sommaren 2015 en egen samlingslokal – *Noden* - vid Nobelberget där aktiviteterna i den lokala gruppen genomförs med både temporära och regelbundna sammankomster. Noden ska fungera som en mötesplats mitt i Stockholm. Den långsiktiga planen är att det ska grundas flera *noder* (lokala samlingslokaler) i Sverige och i Norden.

Vem som helst är välkommen att låna Noden för att pröva och experimentera sin idé tillsammans med andra intresserade. Det enda kravet är att det som sker ska vara utan ekonomisk vinning. Dans, meditation, kvinno- och mansgrupper är några exempel på de aktiviteter som förkommer i lokalen. Noden ska enligt församlingsmedlemmarna fungera som en jämställd sakral plats mitt i staden och agera i gränslandet mellan den virtuella världen på Internet och den fysiska verkligheten. Här ska andlighet och det synteistiska religionsprojektet kunna praktiseras av alla som vill testa den participatoriska kulturen.[9]

[9] Bard & Söderqvist förklarar begreppet på sidan 122 i sin bok som en deltagande tradition där temporära eller permanenta event genomförs av deltagare som förväntas skapa eventet tillsammans från början till slut. Den participatoriska kulturen växer enligt författarna i takt med internetanvändandet och genererar t.ex. större evenemang såsom festivalerna Burning Man i USA och den nordiska varianten Borderland i Danmark.

Spridning

IT- samhällets obegränsade möjligheter att sprida exempelvis politiska åsikter, individuella reflektioner eller livsåskådning är något som Synteiströrelsen använt sig av. Deras filosofi och praktik sprids främst över Internet. På rörelsens diskussionsforum kan alla som vill diskutera ämnen eller begrepp som det finns ett behov av att djupare förstå och/eller försöka förklara.

> *Ingen hade någon tanke om att missionera och egentligen har vi inte gjort det heller. Vi gör ingen reklam om att vi finns, utan det sprids genom andra kanaler, såsom internet, forum och att deltagarna sprider oss vidare."*[10]

Rörelsen har ingen uttalad eller planerad mission. Den som är intresserad av att veta mer om rörelsen hänvisas till publicerat material på hemsidan www.syntheism.org och två aktiva Facebook-grupper. Den svenska Facebook-gruppen *Synteisterna- Forumet för religiösa ateister* har idag omkring 1500 medlemmar. Den internationella Facebook-gruppen *The Syntheist Movement- The Religion of Spiritual Atheism har* över 2000 medlemmar.

Förutom dessa tre officiella forum finns en internationell grupp på Google med ungefär 100 medlemmar som alla får mail när tråden uppdateras av någon i gruppen. Mailtråden fungerar som en virtuell mötesplats med plats för diskussioner där medlemmarna kan diskutera aktuella filosofiska och vetenskapliga ämnen men också föra fram idéer kring rörelsens ideologiska och praktiska framtid. Diskussionerna och informationsflödena på de internetbaserade forumen har stort inflytande på utformningen av rörelsens religiösa innehåll eftersom idéerna ofta direkt implementeras i dess filosofi och praktik. Således fungerar forumen som rörelsens virtuella tempel där människor möts och skapar religionsprojektet tillsammans.

2. Bakgrund

Att skapa Gud–den synteistiska filosofin

Synteismen har inte någon preciserad gudsföreställning och tror inte på en yttre skapande kraft som påverkar tillvaron i universum, men lånar och använder sig av religiös terminologi i sina filosofiska resonemang kring väldens beskaffenhet och människans möjlighet till utveckling. Med utgångspunkt i idéer från tidigare formulerade kunskaper skapas ett eget filosofisk paraply. Den synteistiska trosföreställningen grundar sig inte i ett gudsbegrepp som innebär att det är Gud som skapat människan utan det är istället människan som skapat Gud

[10] Informant 1 TK

och fortsätter att skapa Gud utifrån de aktuella teknologier hon har. Synteism har fått sitt namn från det grekiska ordet *Syntheos*, där *syn* betyder *för med* eller *skapa med* och *theos* betyder *Gud*[11]. Gud är för synteismen namnet på mänsklighetens alla drömmar projicerade mot en enda punkt.

Rörelsen har ett motto; *Religion in the Making*, en religion under uppbyggnad. Mottot genomsyrar arbetet med att forma och utveckla den nya religiösa rörelsen och innebär att filosofin ständigt är under konstruktion. Med dess ständiga konstruktion är rörelsen fri att applicera önskade frågeställningar och befinna sig mitt i moderna filosofiska resonemang och inkludera valda aktuella teorier som kan bidra till synteismens utveckling.

Rörelsen lånar bl.a. tankar och ambitioner från västerländska filosofer t.ex. Alfred North Whitehead (1861-1947) och Baruch Spinoza (1632-1677). De diskuterar begreppet *processfilosofi* och strävan efter att skapa en ny religiös gemenskap som kan möta människans behov av att förstå och hantera olika existentiella svårigheter.

Processteologi är en religiös övertygelse grundad i processfilosofin vilken menar att den metafysiska verkligheten, inklusive fenomenet Gud, är en temporär, föränderlig process beroende på vilken kontext den befinner sig i. Gud är en del utan människans skapelseprocess och resultatet av skapelsen är beroende på hur människan bestämmer sig för att använda sig av fenomenet.[12]

Processteologin företräds av bland andra filosoferna Charles Hawthorne (1872-1930) och Whitehead. Processteologin skiljer sig från andra former av teologi vilka menar att Gud är permanent och oföränderlig samt opåverkad av omvärlden. Processteologin förnekar inte Gud som evig eller statisk i vissa aspekter, men den talar mot det traditionella gudsbegreppet inom t.ex. kristendomen genom att påstå att Gud är kontextuell i sin omvärld.

Synteismen hämtar och använder också terminologi från österländska filosofier och religiösa tankegods såsom t.ex. zenbuddhism, dzogchenbuddhism och zoroastrianism. Både zenbuddhism och dzogchenbuddhism betonar vikten av att människan lever ett liv med en stark övertygelse att människan har förmågan att nå ett fullt intellektuellt ideal och upplysning genom att utöva empati för alla medvetande varelser i världen. Båda traditionerna betonar dessutom behovet och nödvändigheten av ett flitig meditationsutövande.

[11] Bard & Söderqvist, 2014:372
[12] Clark & Clark, 1998:58

Just nu inspireras rörelsen bl.a. av filosofen och neuroforskaren Sam Harris som diskuterar ett utvecklande av en post- ateistisk spiritualitet bortom traditionell religion. Harris propagerar för ett andligt sökande efter individuell och universell kärlek och välmående med hjälp av t.ex. meditationspraktik. Även filosofen Stuart Kauffman och filosofen samt teologen Robert S. Corrington är just nu inspiratörer till den synteistiska rörelsen vilka båda diskuterar kring människan och dess religiositet som något hon själv skapar av olika anledningar.

Synteologin, den synteistiska teologin, har utvecklats som en världsbild med övertygelsen om att det bara finns en värld och allting inom denna värld kan påverka allting annat. Enligt synteologin är monismen en metafysisk term som bekräftar att allt i universum har samma slags egenskap och därför kan alla fenomen och processer i universum förklaras utifrån samma principer och modeller. Synteismen menar att människans medvetande och kropp inte är två olika ontologiskt distinkta entiteter, och att allt förr eller senare helt kommer att kunna förklaras i termer av de fakta som fysisk teori och vetenskapen ständigt upptäcker och utvecklar.[13]

Enligt synteismen måste människan ta radikalt avstånd från den egoism och kapitalism som präglar samhället idag och istället enas i en skapandeprocess som kan generera positiva förändringar och påverka samhörigheten i rätt riktning inför framtiden. Genom att agera tillsammans med andra i nätverket kan människan utvecklas till en sund och insiktsfull varelse, som kan nå sina existentiella målsättningar och sin fulla intellektuella och kulturella potential.

Enligt den synteistiska läran bör religionen vara skapad *av* människor, *för* människor och den bör sträva efter att påverka och bidra till handlingar som genererar positiv erfarenhet. Vidare anser man att för att mobilisera och förankra människan i en samtid som ständigt förändras med nya tankeströmningar måste människan förstå att världens alla processer är föränderliga och all existens tillfällig. Alla fysiska och psykiska fenomen, tankar och idéer befinner sig i konstant rörelse förhållande till allting annat i ständiga förändringsprocesser där sanningen aldrig kan vara statisk eller evig utan beroende av människans förståelse av, återberättande, diskussion kring och vidare utformande av den.[14]

I Bard & Söderqvists filosofi används begreppet Gud liknande som i filosofen G W F Hegels(1770- 1831) resonemang, det vill säga: som ett tomt koncept som binder alla lösa

[13] Ewald, 2006:333
[14] Bard & Söderqvist, 2014:140-141

trådar inom metafysiken till en sammanfogad, ideologisk enhet. Konceptet behöver inte ha någon bärighet utanför den metafysiska ekvationen i sig utan är skapad av människan tillsammans i en social konstruktion.[15] Gud fungerar som ett praktiskt psykologiskt verktyg för människan för att förstå omvärlden denne lever i och tron på Gud håller ihop människans sociala gemenskap och skapar mening, men enligt synteismen existerar inte konceptet utanför den sociala konstruktionen. På grund av det är det för synteisten självklart att den traditionella typen av Gud inte finns och därför är det också egentligen meningslöst att diskutera dess existens.

> *Jag har alltid varit superateistisk och jag har inte ens varit i närheten utav religiösa sammanhang. Inte på grund av rationella anledningar utan att jag känner i mitt hjärta att det inte finns någon Gud och har alltid känt så.*[16]

Idén att Gud är en projicering med härkomst från människan är inte ny. Redan på 1800-taletmenade filosofen och ateisten Ludwig Feurbach (1804-72) att Gud är en mänsklig fantasi ursprungen från människans önskningar över hur världen ska se ut. Gud kan ses som en manifestation över människans önskningar och de attribut människan ger gudomligheten tillhör egentligen henne själv. Sociologen Emile Durkheim (1858-1917) inspirerades av denna idé kring religionen som en projicering och applicerade den i sina sociologiska analyser av relationen mellan religionen och samhället.[17]

Den svenska kyrkohistorikerns och f.d. ärkebiskopen K.G. Hammar uttrycker liknande resonemang *Gud är människans mest innehållsrika metafor* och *Detta är mer en pastoral bild än teologisk. Människan har förmågan att skapa Gud.* Han menar att det faktiska innehållet av Gud inte ligger i begreppen, eller i de traditionella berättelserna människan skapar. Berättelserna är egentligen någonting större – metaforerna är människans egna projektioner av Gud. I den religiösa traditionen finns dock mycket att hämta om man har den som samtalspartner och ser den som något större än sig självt; en samhörighet som kan skapa en hemkänsla i världen. Han menar dessutom att det traditionella gudsbegreppet bl.a. inom kristendomen är tungt belastat med sitt arv men att genom att pröva ett nytt språk och tysta ned ”dåliga berättelser” och lyfta fram andra kan religiositet bli mer relevant just nu.[18]

Synteiströrelsen har således en strävan efter att ena en mängd olika filosofiska diskussioner och utforska möjligheterna av en ny form av religiositet i det moderna samhället. De önskar

[15] Bard & Söderqvist, 2014:362
[16] Informant 1 TK
[17] Clark & Clark, 1998:75
[18] Radioprogrammet *Teologiska Rummet* P1, 10 april 2016

erbjuda människan en ny form av religiositet där individen själv väljer filosofi och praktik men enas i nätverket och den gemensamma filosofiska väg vilken synteismen föreslår. Synteisterna menar att de traditionella religionerna inte har någon större effekt på den moderna människan och att de flesta institutionella religionerna är innehållslösa och stelbenta. Istället för att upprätthålla gamla traditioner önskar synteismen välja ut meningsfulla filosofiska delar av de äldre traditionerna och utveckla och återupprätta dem i en samtida samhällelig kontext så att en ny religion kan fungera som ett attraktiv återvändande till religiositet.[19]

Enligt synteismen är fenomenet internet med dess sammanlänkande av människor världen över en uppenbar manifestation av människans möjlighet till skapande och förändring. Genom att människan samverkar med andra på olika sätt sammankopplas mänskligheten världen över och finner insikt i nätverkandets potential.[20]Den synteistiska religiositeten innebär att människan både hämtar och använder sig av intellektuell kunskap samtidigt som hon gör ett individuellt utvecklingsarbete oftast tillsammans med andra i nätverket. I dessa två processer utvecklas människan och kan således bättre förstå tillvarons föränderliga beskaffenhet och praktisera sin egen förstådda religiositet. Människan har själv ansvar för att medvetandegöra sitt handlande och förbättra sitt beteende och synteismen vill ge makten till individen att använda sitt förnuft och sin egen förmåga att skapa förklaringsmodeller och sin egen religion där det är tillåtet att blanda modern vetenskap och trosuppfattningar med traditionell filosofi.

Att återskapa religiositet i modern tid–den synteistiska praktiken

Enligt synteismen är det nödvändigt för människan att praktisera religiositeten. Viljan att agera och praktisera är en attityd som kan anses vara viktigare än att följa en viss filosofi eller doktriner. De anser att livet är värdefullt och det bästa sättet att maximera upplevelsen av livet är att vara kreativ, möta andra människor och praktisera det man tror på. För att synteismen ska kunna vara av fortsatt betydelse i det moderna samhället är det nödvändigt att den är i ständig utveckling och en levande, praktiserad religion.[21]

Praktiken som synteismen erbjuder innefattar både individuella och gemensamma aktiviteter och praktiserandet av religionen kan innebära mer eller mindre religiöst aktiva perioder. De mindre aktiva perioderna kan med fördel varvas med mer kontemplerande perioder då fokus

[19] Bard & Söderqvist, 2014:247
[20] Bard & Söderqvist, 2014:365
[21] Bard & Söderqvist, 2014:247

ligger vid mer inåtgående praktiker såsom yoga, fasta och meditation då människan enbart kan koncentrera sig på den synteistiska filosofin.[22]

> *Det vi kallar religion är resterna utav funktioner vi behöver men som resten av samhället inte lyckats med att lösa. Det är ett sätt att se vad religion är och då börjar man att komma från en annan filosofisk vinkel och från den kan man se det som att människan uppfann Gud för att ha något svepskäl för att göra alla de andra grejerna människan vill göra, typ som religiösa ritualer. Ritualer är schysst, man behöver ingen Gud för det. Det var hypotesen som vi såg och alla upplevde som om vi hade längtat efter det här.*[23]

Den religionsfilosofiska delen av synteism pågår på internet, på rörelsens internet forum. Där diskuterar medlemmarna idéer och formulerar religion. Utövandet – praktiken - sker i mötet med andra likasinnade. Tidigare har praktiken utövats under mer strukturerade former, liksom med t.ex. gruppens tidiga söndagsmässa – *homilian*, men denna form av praxis har de övergett och de utövar idag andra former av riter såsom t.ex. meditation.

En utav informanterna beskriver att det vare många som trodde att söndagsmässorna skulle återkomma som en återkommande samling, men hittills har det inte hänt och det är förmodligen beroende på att den just nu inte fyller någon funktion eller är tillräckligt uppfyllande för deltagarna.

> *Fokusen blev någon slags söndagsmässa och vi experimenterade tills intresset för aktiviteten småningom dog ut. Vi alla tyckte om aktiviteten men av flera olika orsaker var det inte tillräckligt uppfyllande.*[24]

Just nu har Stockholmsförsamlingen flera olika återkommandegemensamma aktiviteter bland annat en gång i veckan en meditation inspirerad av den zenbuddhistiska meditationssittningen *zazen*. I den tränar deltagaren sin förmåga att bli mer närvarande i nuet och släppa taget om dåliga vanemönster och negativa tankar.

En annan återkommande aktivitet är kropps- schacket, en slags kampsport i vilken deltagaren också tränar sitt medvetande i nuet samt även sin koncentrationsförmåga. Aktiviteterna som rörelsen experimenterat fram ses som rituell praxis av deltagarna och vem som helst får delta. Om man har en annan idé eller uppslag för en ny ritual och vill testa den är man också välkommen. Såvida idén fungerar kommer den förmodligen attrahera deltagare och vidareutvecklas vilket exempelvis både meditationen och kropps- schacket har. Utifrån

[22] Bard & Söderqvist, 2014:335
[23] Informant 1 TK
[24] Informant 1 TK

utövarnas nya erfarenheter vilka de införskaffar i samband medaktiviteterna önskar synteisterna skapa en ny religiös praktik vilken kan vara mer fungerande i människans samtid än tidigare traditionen. De strävar efter att skapa en religiositet som är okomplicerad att praktisera med ett modernt levnadssätt och dessutom personligt formbar, en religiositet vilken vem som helst som är spirituellt intresserad kan introducera i sitt liv.

För att kunna vara en aktuell rörelse som rör sig inom de moderna svängningarna har rörelsen sedan starten varit flitiga användare av möjligheterna och betydelsen av Internet. Genom temporära mellanmänskliga och participatoriska möten såsom diskussionstrådar på internet och sammankomster vid fysiska mötesplatser förenar sig människor och med deras idéer utvecklas synteismen. De temporära mötena tar olika form, t.ex. arrangerar den nordiska grenen förutom regelbundna aktiviteterna flera olika festivaler under året som fungerar som samlingspunkter där deltagarna har möjligheten till och får testa sina idéer tillsammans. Delar av festivalerna har ofta rituella inslag t.ex. med särskild invigning av deltagarna och en gemensam avslutsceremoni. Den synteistiska praktiken lånar liksom den synteistiska filosofin ett religiöst språk och har religiösa förtecken.

3. Syfte och frågeställningar

Den synteistiska rörelsen skapar och genererar ny praktik och mellanmänskliga möten samtidigt som dess filosofi konstrueras. Men hur kan den synteistiska praktiken med sin föränderliga karaktär verka meningsbyggande och motivera den moderna människan idag?

Syftet med denna studie är att undersöka synteiströrelsens ritualer, praktik och aktiviteter och analysera dess funktioner och betydelseför rörelsens utövare.

Följande frågeställningar har legat till grund för arbetet:

- Vilka ritualer, praktik och aktiviteter utförs i synteiströrelsen?
- Hur kan synteiströrelsens ritualer förstås ur religionsvetenskapligt och psykologiskt perspektiv?
- Vilka sociala funktioner och psykologiska effekter har rörelsens praktik och aktiviteter för deltagaren?

Studien undersöker synteiströrelsen i Stockholm, dess ritualer, praktik och aktiviteter idag. Vidare förs en diskussion med tvärvetenskapligt perspektiv. Till grund för arbetet ligger en

mindre intervjustudie och en undersökning av material kopplat till rörelsen (internetforum och litteratur skrivet av grundarna).

4. Tidigare forskning

Nyreligiositet och ritualiserande i Sverige

Det vetenskapliga materialet som behandlar forskning om enbart synteiströrelsen är begränsat Dock finns det mycket litteratur som diskuterar teorier kring nyreligiositet i Sverige. Forskning inom religionsvetenskap, sociologi och psykologi finns publicerade. Två religionsvetenskapliga böcker har valt att studeras närmare; Anne- Christine Hornborgs *Ritualer, teorier och tillämpning* samt Liselotte Frisks och Peter Åkerbäcks *Den mediterande dalahästen: Religion på nya arenor i samtidens Sverige.* Litteraturen avhandlar ämnena nyreligiositet och ritualiserande i samtiden och kontextualiserar bland annat religiös tillämpning, ritualteoretiska begrepp samt religiösa beteendemönster inom det moderna svenska samhället. En tvärvetenskaplig artikel har också använts som bakgrundsmaterial till denna studie. Detta är Martin Allwoods artikel som för en diskussion krig ritualer och människans psykologi

Ritualer, teorier och tillämpning

Anne- Christine Hornborg är professor i religionshistoria och verksam vid Lunds Universitet. Förutom att hon genomfört fältforskning har hon bedrivit forskning i ritualteori och skrivit flera böcker och artiklar för det religionsvetenskapliga ämnet. I sina analyser konstaterar Hornborg att riter fortfarande är viktiga i dagens svenska samhälle trots att kollektiva samhälleliga och religiösa traditioner förändras. Hornborg menar att de nya riterna och utförandet av dem anpassas till nutida förhållanden som präglar omgivningen idag.[25] I sin bok *Ritualer, teorier och tillämpning* ger Hornborg läsaren en grundläggande introduktion till olika ritualteorier och hur dessa tillämpas på religionsvetenskaplig och sociologisk forskning.

Ritualen har en första grundläggande uppgift och det är att få deltagaren att acceptera att det finns en tidigare bestämd och viktig ordning såsom den kollektiva traditionen. Genom deltagandet har aktören accepterat de konventionella överenskommelser som erhålls i den sociala kontexten och bejakar således den korrekta proceduren.[26] Olika komponenter kan lyftas fram som är viktiga för nyskapandet av riter. Gemensamt för de komponenterna är att de alla är förknippade med tendenser inom det moderna samhället och nyreligiositetens

[25] Hornborg, 2005:8
[26] Hornborg, 2005:83

kontext. En brist av något såsom till exempel, samhörighet eller ett behov av att markera skeenden eller förändringsprocesser i livet är några av de skäl till varför nya ritualer uppstår i moderna kontext. Individen har idag stort utrymme att påverka ritens innehåll och riten kan innefatta komponenter från skilda kulturella eller akademiska kontexter. Ritualerna och tillämpningen grundas i filosofier som är av föränderlig karaktär, vilket skiljer dem åt från traditionella traditioner som oftast finner auktoritet i upprätthållandet av gamla traditioner och förbestämda skrifter De nyskapade riterna ger nyreligiösa traditioner möjligheten att visa på alternativa tolkningssätt av samtida strömningar och förmedla en annorlunda kunskap än den som förmedlas genom det mer traditionellt bundna samhället.[27] Den nya ritualens fokus ligger oftast vid ett aktivt deltagande och meningsskapande snarare än att reflektera förutbestämda meningar i traditionella mer passiva handlingar. Ritualen ger människan frihet att själv reflektera över sin egen tillvaro och skapa mening som är personlig och relevant. I ett modernt och mångkulturellt samhälle smälter de ritualer som är tillämpliga in i den samtida kontexten och de riter som uppmuntrar individuell utveckling och verkar meningsbyggande fungerar bra med nutida beteendemönster.[28] Hornborg diskuterar även kroppens och kollektivets betydelse för de nya ritualiseringarna som uppstår i dagens svenska samhälle.

Det är tydligt för en religionsvetare att individen ramar in mirakler och helande på olika sätt i olika kulturella kontexter och i det moderna Sverige måste individen skapa nya traditioner och band till de platser och människor som hon råkat hamna med. Utan hjälp av en tradition med gemensamma symboler och beteendemönster måste de ideologier och praktiker som genereras ur det svenska samhället idag inkludera föreställningen kring individen som platslös med uppgift att hitta mening någon annanstans ifrån. I ett avsakraliserat samhälle är individens identitet inte avhängig ett uppgående i ett kollektiv utan konstrueras istället utifrån det självständiga subjektet. Istället för att lyfta fram att individen ska föra vidare en föreskriven gemensam tradition centraliserar de nya formaliserade och rituella uttryckssätten individens unika egenskaper.[29] I de gemensamma kulturella ramverk som skapas inom en ny religiös kommunitet får både individens och tillhörighetens identitet samt religionens karaktär förutsättningar att utvecklas. Individen får möjlighet att lägga grunden till sin identitet i en kollektiv gemenskap och har också utrymme att vidareutveckla nätverket tillsammans med sitt religiösa utövande. Gemenskapen är en nödvändighet för ritualens existens eftersom utan

[27] Hornborg, 2005:83
[28] Hornborg, 2005:95
[29] Hornborg, 2012:21

gemenskapens tillämpning utav ritualen existerar den inte enbart i sig själv och i närvaron av andra befästs ritualens särskilda betydelse.[30]

De nya ritualerna kan representera en alternativ lärandeprocess där överföringen av tidigare förskaffad kunskap och kollektivt meningsskapande sker via personlig erfarenhet av det aktiva utförandet istället för i den traditionella inrättningens mer allmänna och opersonliga manifestationer såsom t.ex. i mer traditionella religiösa institutioner. Det nya meningsskapandet inom de nya religiösa rörelserna verkar lyckas kontextualiseras lättare i det moderna samhället i jämförelse med de traditionella institutionerna vilka dessutom förfogar allt mindre inflytande på vetskap och praktik än tidigare.[31] Ritualens utövare är de som officiellt representerar riten och dess konventioner inom de nya religiösa grupperna men utövarna kan samtidigt variera den tillhandahållna modellen och därmed skapa sin egna personliga eller kollektivt gemensamma version och erfarenhet utav den.[32]

Hornborg ger i sin diskussion exempel på hur handlingar bedöms enligt vilka bakomliggande avsikter handlingen har och menar på att det finns en frikoppling mellan intentionen och utförandet och att den frikopplingen skapar både en frihet och en begränsning för utövaren. Motivationen är personlig och den rituella handlingen kan deltagaren fylla med egen innebörd och variera men summan av handlingen bedöms oftast ändå gemensamt. Jämfört med vardagens handling vilken också är beroende av individens intention görs bedömningen av den ritualiserade handlingen utifrån den rituella handlingens identitet vilket således bortser från den personliga betydelsen och motivationen till utförandet[33]. De individuella aspekterna anonymiseras i de officiellt föreskrivna handlingarna trots att deltagaren fyller riten med egen innebörd utifrån sin egen motivation. Deltagarens egen avsikt och föreställning samt det bakomliggande syftet kan variera men med utförandet av riten upprätthåller utövaren de kulturella och sociala konventionerna som finns inom gruppen. Individens inflytande och egna avsikter i den gemensamma handlingen kan göra relationen mellan det individuella uttrycket och förutbestämd konsensus blir komplicerad.[34]

Språket kan fungera som en markör för åtskiljningen mellan vardag och rit för en religiös grupp. Oftast handlar det om att hitta ett gemensamt språk med en modell som gör det rituella språket annorlunda gentemot det språk som vanligtvis talas inom kommuniteten. En mässa

[30] Hornborg, 2005:52
[31] Hornborg, 2005:52
[32] Hornborg, 2005:89
[33] Hornborg, 2005:88
[34] Hornborg, 2005:90

med stipulerat innehåll eller med en återvändande karaktär kan till exempel göra den skillnaden.[35] Även kroppen lyfter Hornborg fram som betydande. Praktiserandet av kroppslig kultur är ett effektivt sätt att skapa, träna och omarbeta identitet eftersom förkroppsligandet tydligt avgränsar och bekräftar deltagarens sociala identitet.[36] Den fysiska kroppen har en central betydelse för social och religiös kommunikation. Kroppen kommunicerar och ger signaler genom handlandet till de andra deltagarna inom gruppen och till utomstående betraktare. Kroppen fungerar som en aktör i den religiositet som tillämpas i den specifika sociala och historiska kontexten, samtidigt som kroppen också tolkar och uppmärksammar människan i hennes omvärld. Människan kan använda sig av religiös praktik för att närma sig och skaffa sig en förståelse av omvärlden och i skapandet och tillämpandet av kunskapen är kroppsliga erfarenheter och minnen tillsammans med individens tidigare intellektuella erfarenheter viktiga för att kategorisera och orientera sina nya kunskaper.[37]

Den mediterande dalahästen

Liselotte Frisk är professor i religionsvetenskap vid Högskolan Dalarna. Peter Åkerbäck är doktor i religionshistoria vid samma högskola och bedriver forskning om nya religiösa rörelser i Sverige tillsammans med Frisk. I *Den mediterande dalahästen: Religion på nya arenor i samtidens Sverige* uppmärksammar författarna den samtida nyreligiösa utvecklingen med utgångspunkt i en lokalstudie av religiösa uttryck i Dalarna. En av deras diskussioner argumenterar kring att religiösa uttryck alltid speglar sin samtid och att det således är viktigt att studera dess praktiska vardagsuttryck för att förstå hur de nya religionerna som uppstår och utvecklar sig. Den nya religiositeten som finns i Sverige idag etablerar sig på nya arenor och utövas på annorlunda sätt jämfört med de traditionella praktikerna. Uttrycken inom den nya religiositeten kan ha tydliga inslag av äldre sedvänja och samtidigt vara kreativa i sitt nyskapande av ritualerna. De nya praktiserade riterna kan skilja sig mycket från tidigare traditionell tillämpning och låna uttryck från många olika skolor vilka gör att deras karaktär kan anses endast vara moderna trender. Faktorer såsom globalisering, individualism och sekularisering gör gränserna mellan religiöst och sekulärt alltmer otydliga och det uppstår nya processer som påverkar hur religion uttrycks idag. Författarna vill påvisa att skillnaderna mellan religiöst och sekulärt avtar och att den utvecklingen är av största betydelse för dagens religiösa förändringsprocesser. I denna moderniseringsprocess försvinner inte religiositet utan

[35] Hornborg, 2005:89
[36] Hornborg, 2005:171
[37] Hornborg, 2005:158

hittar nya uttrycksätt som inkluderar ett nytt mångkulturellt ramverk i vilka identitet och tillhörighet får nya förutsättningar.[38]

Frisk & Åkerbäck diskuterar att samtida religiositet kan förstås som ett uttryck av modern individualism utifrån flera olika aspekter men gemensamt har de alla att de betonar relativisering. Utifrån personliga förutsättningar uppmuntras utövaren att själv välja utifrån sina egna villkor ett utövande som känns relevant och passande. Betoningen vid individens eget ansvar för sin religiositet gör att utomstående auktoritet blir mindre viktig för det religiösa utövandet. Traditionella synsätt och auktoritetens betraktelsesätt väger inte lika tungt såsom individens självbestämmande och inre auktoritet.[39]

Frisk & Åkerbäck vill även påvisa att skillnaderna mellan religiöst och sekulärt avtar och att i denna förändringsprocess minskar också institutionernas inflytande. Författarna menar att i moderniseringsprocesserna inom de samhälleliga sfärerna försvinner inte religiositet utan hittar snarare nya uttrycksätt som inkluderar ett nytt kulturellt ramverk vilket bl.a. innefattar viktiga komponenter såsom pluralism och individualism. Komponenter i vilka identitet och tillhörighet får nya förutsättningar och betydelser. Gemenskapen får således andra funktioner för deltagarna vilka oftast är helt eller delvis personligt utvecklade.[40]

Ritualer: Självförverkligande eller tvångsupprepning?

En tvärvetenskaplig artikel har används i denna studie. I Martin Allwoods artikel *Ritualer: självförverkligande eller tvångsupprepning* publicerat i *Den rituella människan - flervetenskapliga perspektiv*[41] framlägger författaren en diskussion krig ritualer och människans psykologi. Allwood är professor vid Psykologiska institutionen vid Göteborgs Universitet och är föreståndare för områdesgruppen kognition, motivation och socialpsykologi. Hans vetenskapsstudier i kognitionspsykologi, social kognitionspsykologi och kulturorienterad psykologi samt kunskapsantropologi anses vara betydelsefull inom den svenska psykologiforskningen. Allwoods artikel har fått komplettera de två religionsvetenskapliga böckerna eftersom ett tvärvetenskapligt perspektiv har varit intressant för att diskutera kring studiens vetenskapliga område med flera olika perspektiv och för att analysera det empiriska materialet med teori inom psykologin.

[38] Frisk & Åkerbäck, 2013:215
[39] Frisk & Åkerbäck, 2013:217 218
[40] Frisk & Åkerbäck, 2013:215
[41] Allwood (Hornborg red.) Linköping Electronic Press 2010

I artikeln belyser Allwood ritualer som fenomen ur ett tvärvetenskapligt perspektiv med två olika men ändå överlappande ämnesområden: kognitionspsykologi och kunskapsantropologi. Allwood önskar bidra till bättre förståelse av vad ritualer är och diskuterar både några viktiga förutsättningar för dem och deras funktioner. Ritualbegreppet används i ett vidare sammanhang än det religionsvetenskapliga fältet och riter förekommande även i andra kontexter vilka han exemplifierar med vardagliga sammanhang såsom skola och företagsmiljö.[42]Allwood diskuterar några olika sätt att definiera vad ritualer är och använder främst en allmän begreppsdefinition som menar att ritualer är beteenden som upprepar i sociala sammanhang.[43]Allwoods kategorisering av ritualernas funktioner och effekter har varit av särskild betydelse för denna studie då han ger tydliga exempel på hur funktionerna och effekterna både kan förstås utifrån och appliceras på religionsvetenskapliga analyser av rituellt beteende.

Allwood diskuterar också kollektivets betydelse för ritualen och att riten är ett effektivt sätt att reproducera kollektiv identitet och förståelse vilken ökar chansen för den skapade förståelsen att ingå i ett kollektivt minne och därmed lättare bevaras. Genom upprepning av kollektivets tidigare historia gör gemenskapen ritualen påmind i samtiden.[44]

Motivationen och individens existens i ett större socialt sammanhang diskuterar även Allwood kring. Det sociala nätverkets och individens behov samt inspirationer påverkar människans enskilda beteende och utveckling samt dennes användning av sin tidigare förståelse för den gemensamma handlingen.[45] Att individen skapar en meningsfull tillvaro eller får ihop sin världsbild tillsammans med andra är definitivt en utveckling och användning av tidigare förståelse vilka dessutom motiverar individen i sitt agerande. Den positiva effekten av religiösa gemensamma aktiviteter och kollektiva samlingspunkter är en faktor som även Allwood urskiljer i sitt resonemang kring ritualens olika effekter. Gemensamma festivaler eller andra event både på temporära och mer fasta platser kan fungera som en lekfull utlevelse och en social bekräftelse i sammanhanget. Detta förklarar Allwood dessutom som en effektfull manifestation av kollektivets konstitutioner och en individuell identifikationsprocess som verkar meningsskapande för den enskilde utövaren.[46]Traditionell institutionalisering av upprätthållandet av en social struktur samt en gemensam mening är

[42] Allwood, 2010:97
[43] Allwood, 2010:96
[44] Allwood, 2010:105
[45] Allwood, 2010:102
[46] Allwood, 2010:100

grundad i förväntan om varaktighet. Ritualen sker oftast på ett kontrollerat sätt och den som ansvarar för aktiviteten utövar kontroll och manifesterar på detta sätt makt.[47]

Enligt Allwood kan det religiösa beteendet och särskilt då utvecklandet av riter förklaras av ”människans förväntningar och tendens att göra liknande saker i liknande situationer”[48] Upprepningen av ett beteende och vanan brukar inom religionsvetenskapen kallas ritual. Ofta har ritualen ett beteende som är symboliskt för kollektivet och fungerar påminnande på grund av dess upprepning av mening för deltagarna. Kollektivet utnyttjar dessutom det meningsinnehåll som utvecklas i det gemensamma och sociala sammanhanget för att manifestera och befästa sin kunskap.[49] Upprepningen av det religiösa beteendet fyller flera funktioner och varaktigheten i beteendemönstret är viktigt för institutionerna eftersom det hjälper kollektivet med sin organisering av en specifik inriktning och att förvalta eller utveckla den gemensamma förståelsen.[50]

Religion är enligt Allwood ett effektivt sätt att reproducera den kollektiva förståelsen och den ökar chansen för förståelsen att ingå i kollektivets minne men den kollektivt hållna förståelsen som reproduceras genom ritual blir oftast tunn eftersom deltagarna innehar olika förkunskaper av den faktiska handlingen.[51]Allwood diskuterar dessutom det faktum att just förändrandet av traditionen kan vara av stor betydelse eftersom förändringen kan vara ett effektivt sätt för en kommunitet att skapa eller manifestera ett särskild skeende eller en utveckling. Genom att ritualen förändras på ett i förväg planerat sätt och med manifesteringen av omställningen tillsammans i grupp kan de nya tankarna eller praktikerna uppenbaras och befästas på ett rituellt och symboliskt sätt.[52]Det är ofta osäkert vad språket avser att uträtta men något som enbart yttras kan också innebära att något uträttas utan att det finns en tydlig definition av vad de faktiskt gör. Inom religionsvetenskapen brukar detta kallas *talakter* - när något uträttas genom att något yttras.[53] Gemensamma språkreferenser är ett exempel på talakter. Det gemensamma språkbruket kan markera social tillhörighet och manifestera kollektiv förståelse.

Enligt Allwood är minnet en förutsättning för ritualer, människans varseblivning sker med stöd av användandet av långtidsminnet vilket orienterar informationen från omvärlden. Den tidigare arkiverade förståelsen och minnesprocessen är drivkraft för individen och påverkar

[47] Allwood, 2010:108
[48]Allwood, 2010:110
[49]Allwood, 2010:100
[50]Allwood, 2010:99, 103
[51]Allwood, 2010:105
[52] Allwood, 2010:108
[53] Allwood, 2010:111

dennes mål och andra motivationer. Individens kognitiva resurser ingår i ett större kognitivt sammanhang som är fördelad i den skapade sociala miljön. En grupp människor som tillsammans och med hjälp av olika materiella artefakter utför något, t.ex. en kollektiv ritual, skapar och understödjer individuella minnen och språkreferenser vars ledtrådar kan förenkla genomförandet utav ritualen för både kollektivet och för enskild utövare. Begreppet kollektivt minne förklarar Allwood som en förståelse som är (mer eller mindre) delad av fler än en person. Förståelsens reproduktion blir stabilare när det finns i fler personers minne istället för att den är isolerad i en person. Institutionaliseringen av minnet tillsammans med ett gemensamt språk ökar därför graden av kollektiv förståelse och dess reproduktion.[54]

Tidigare forskning om Synteiströrelsen

Överlag har få vetenskapliga undersökningar kring synteiströrelsen gjorts och någon forskning vilken specifikt närmre undersöker synteismens rituella tillämpning och dess effekter och funktioner har inte tidigare gjorts. Däremot har rörelsen fått en del annan medial uppmärksamhet och förespråkare från synteismen har figurerat i intervjuer både i radio, tv och tidningar. I ett sökande efter relevant forskning och annan information om rörelsen har dock två tidigare masteruppsatser dykt upp. De två uppsatserna analyserar synteiströrelsen ur andra perspektiv men har lästs under förarbetet till denna studie. Den första är *Religion in the Making; or, The Modern Promotheus - Om synteiströrelsen och samtida religion och religiositet* och är skriven 2014 av Fredrik Karlsson för den religionsvetenskapliga institutionen vid Stockholms Universitet. I den förs ett resonemang kring hur synteiströrelsen som fenomen kan förstås utifrån teorier om samtida religion och religiositet. Synteiströrelsen förklaras mot bakgrund av en mindre intervjustudie med tongivande medlemmar samt undersökning av näraliggande material. Studiens resultat visar att synteiströrelsen lånar influenser från både tidigare och samtida idévärldar. Den andra uppsatsen är något nyare och är skriven januari 2016 av Robert Wedin - *A Newer Age. Irony and Enchantment of Atheism in Syntheist Religion* för Göteborgs Universitet. Studentens syfte med undersökningen är att studera hur villkoren för religiösa idéer förändras med att samhället blir alltmer digitaliserat. Fokusen i studien ligger vid de esoteriska element som finns presenterade i boken, Synteism – Att skapa Gud i Internetåldern och hur synteismen legitimerar sitt trossystem genom att implementera tradition, vetenskap och erfarenheter. Studien argumenterar kring att ironiska förhållningssätt är mode inom ny religiositet idag och karaktäristiskt för den postmoderna eran. Wedin menar att bevarandet av existentiell och religiös mening men samtidigt undvika

[54] Allwood, 2010:101 & 105

en faktisk tro är ett undvikande av förlägenheten med att tro på något som senare visar sig vara fel. Enligt Wedin finns även ironin inom synteismen då den påstår att Gud existerar som projicering i den existentiella principen av universum, men samtidigt hävdar att Gud endast är en psykologisk projicering vilken enbart existerar för människan att fylla med mening.

5. Metod

Bakgrundslitteratur

Inledningsvis lästes litteratur om nyreligiositet och ritualiserande i det svenska nutida samhället. Den litteratur som valdes betraktas som betydande för nutida religionsforskning och deras teorier kring nyreligiösa grupper i Sverige refereras ofta till i andra religionsvetenskapliga undersökningar och deras analyser är väl applicerbara på en vetenskaplig studie som denna. Litteraturen gav vetenskapliga och grundläggande redogörelser för att förstå hur nyreligiösa grupper etableras och verkar i det svenska samhället idag.

De båda studentuppsatserna som lästs under förarbetet behandlar synteiströrelsen ur ett aktuellt och för denna studie intressanta perspektiv. Det har särskilt varit tänkvärt att läsa Wedins uppsats med tanke på att det är ett nyligen utgivet material och ger en bra aktuell inblick inom forskningsområdet.

Val av metod

Eftersom rörelsens ideologi och ritualer är av föränderlig karaktär valdes att utföra en fallstudie för att kunna göra en aktuell analys. En kvalitativ ansats valdes. Istället för att belägga teorier önskar en kvalitativ studie snarare generera teorier vilket denna studie har tagit fasta på.[55] En kvalitativ forskningsmetod med lågt strukturerad data har varit prototypen vilka sedan kan gett upphov till resonemang vilka vidare diskuteras och prövas i uppsatsens resultatdel.

Intervjuerna genomfördes utifrån en semistrukturerad form. Detta innebar att informanternas egna svar får stor plats. Samtalet genererar ofta följdfrågor vilka har inkluderats i det insamlande intervjumaterialet. Jämfört med en strukturerad intervjuform eller bunden enkätform är den semistrukturerade formen mindre begränsad.[56]I denna undersökande studie

[55] Widerberg, 2002:188
[56]Kaijser & Öhlander, 1996:64

har det varit viktigt med ett obundet samtal som har kunnat röra sig fritt mellan informanten och intervjuaren.

Då endast två informanter fanns tillgängliga kom studien att kompletteras med en litteraturstudie av Bard & Söderqvists bok, *Synteism – Att skapa Gud i Internetåldern.* Denna bok har legat till grund för uppsatsens inledning med en historiebakgrund och genomgång av rörelsen filosofiska, rituella och organisatoriska struktur. Rörelsens internetbaserade diskussionsforum har även studerats då den kan ge en inblick i gruppens aktuella filosofiska tendenser.

Geografisk avgränsning

Eftersom församlingen i Stockholm under studiens tidsperiod (mars 2016) var aktiv både med regelbundna och spontana träffar i deras nya samlingslokal Noden samt gruppens tongivande för synteisternas nationella och internationella framväxt föll det naturligt att koncentrera undersökningen till den lokala gruppens religiösa utövning. Den geografiska avgränsningen begränsade naturligt urvalet av informanter till aktiva utövare endast från Stockholmsförsamlingen. Församlingen i Stockholm är dessutom den mest organiserade av de lokala grupperna inom den svenska synteiströrelsen och därför var det naturligt att koncentrera och avgränsa studiens omfång till denna grupp.

Genomförande

Intervjuer

Den första kontakten med informanterna gjordes via den svenska mailtråden, då en kortare presentation av studiens gjordes. De som kände sig intresserade av att vara med i en intervjustudie uppmanades att ta kontakt för mer information och en eventuell anmälan. 5 personer anmälde sig och två av dem motsvarade tidigare bestämd kriterium.

Urvalet av intervjupersoner gjordes, förutom med hänsyn till den geografiska avgränsningen, med tanke på personernas roll och tidigare historia inom rörelsen. För att både få en aktuell inblick i, och en grundläggande förståelse för, synteiströrelsens historia har det varit viktigt att de utvalda informanterna är och har varit aktiva i rörelsen under en längre tid. Initialt söktes informanter som varit med vid grundandet av rörelsen eller/och tongivande medlemmar i gruppen.

Informanterna blev innan intervjutillfället informerade om hur deras medverkan skulle dokumenteras och hur det sammanställda materialet skulle bearbetas. Båda har erbjudits

anonymitet i studien. Informanterna har även blivit erbjudna att läsa igenom transkriberingen och godkänna publiceringen av intervjumaterialet.

Intervjuerna gjordes under fredagen den 11 mars 2016 i Nodens lokaler. Tidpunkten valdes på grund av att den participatoriska helgfestivalen *Urban Burn- The Bizarre Star Bazaar* pågick i Nobelbergets lokaler precis bredvid. Flera av de aktiva medlemmarna i Stockholm deltog i festivalen och eventet lockande även andra synteister från andra delar av Norden. Nedan följer två kortare presentationer av informanterna som medverkade i intervjuerna.

Informant *TK* har deltagit i rörelsens aktiviteter i Stockholm sedan starten. Han har skrivit några utav de presentationstexter som finns publicerade på synteisternas hemsida. I dessa texter beskriver han bland annat de synteistiska högtiderna och rituella praktik. Han deltar ofta i diskussionerna som förs på den internationella mailtråden och har upprepade gånger ställt upp i media för att presentera den synteistiska filosofin.

Informant *HB* har precis som informant TK deltagit i synteiströrelsens aktiviteter sedan starten 2012. Han har fram till nu deltagit i flera participatoriska evenemang både inom och utanför rörelsen och är en av arrangörerna bakom festivalen Urban Burn i Stockholm. HB är också engagerad i ordningställandet av samlingslokalen Noden och figurerar aktivt på synteistiska aktiviteter och internetbaserade forum.

Intervjuerna har spelats in som ljudfil med hjälp av en mobiltelefon och transkriberades.[57] Det insamlande materialet har genom transkriptionen bearbetats till en förståelig och berättande text. Redovisningen av materialet eftersträvar att efterlikna det ursprungliga samtalet mellan intervjuaren och informanten. Förutom ett fåtal språkriktiga ändringar har inga ändringar av informanternas resonemang omarbetats eller ändrats. Studien genomfördes i huvudsak under mars och april 2016 och de två intervjuerna gjordes under två möten i Stockholm 11 mars 2016.

Delar av intervjuerna vilka varit särskilt relevanta har inkluderats som citat i studiens introduktion och analys/resultat.

[57] Kraft & Natvig, 2006:228

Textmaterial - Att skapa Gud i Internetåldern

Textmaterialet *Synteism - Att skapa Gud i Internetåldern* från 2014 är skriven av Alexander Bard och Jan Söderqvist. Boken valdes att studeras på grund av dess betydelse inom rörelsen. De flesta av rörelsens deltagare har läst boken och den används ofta som en gemensam referens. Boken finns tillgänglig som helhet publicerad på synteisternas hemsida. Diskussionerna i boken förklarar grundligt rörelsens filosofi, rituella praktik och var på den religiösa kartan rörelsen befinner sig i. Författarna gör en djupdykning i rörelsens filosofiska ideologi och beskriver att i mötet mellan den nya metafysiken och den nya teknologin uppstår en historisk unik möjlighet för den samtida människan att formge en ny religion som hon kan tro på trots sin moderna inramning.

Bard & Söderqvist är flitigt anlitade föredragshållare och digitalstrateger och båda praktiserar den synteistiska princip de predikar. I sitt gemensamma författarskap återkommer de ofta till Internet och dess oändliga möjligheter för kommunikation och mellanmänskliga möten, vilket de menar har möjliggjort för synteismen att utvecklas till en praktik där människans alla drömmar projiceras mot en enda gemensam punkt- utopin. Enligt författarna är det bara genom synteismen som människan kan hitta en väg ut från den narcissistiska individualismens alienation som präglar dennes samtid.[58]

Internetbaserade forum

I studiens undersökning av synteiströrelsen har även rörelsens internetbaserade forum studerats. Främst har den internationella Googlegruppen och mailtråden observerats för att få en aktuell inblick i hur rörelsens filosofiska idéer växter fram. Den svenska rörelsens Facebook-grupp har under studiens tidsperiod också följts. Under studiens genomförande var det en febril aktivitet med flera olika diskussionstrådar rörande filosofi och rörelsens framtida praktik.

Analys och kategorisering av källmaterialet

Den inledande litteraturstudien har utgjort en grund för analys av det insamlade materialet. Efter en noggrann genomgång och sammanfattning av materialet har teman plockats utifrån Allwoods tvärvetenskapliga artikel, vilka återkom i det insamlande källmaterialet samt i studiens valda litteratur. Tre teman valdes ut: *nätverkets funktion inom Synteiströrelsen, upprepning kontra förändring* och *kroppen, språket och minnets funktioner*. Dessa tre teman behandlar ritualer, praktik och aktiviteter inom synteiströrelsen.

[58] Bard & Söderqvist, 2014:282

Tillförlitlighet

Det är viktigt att se intervjumaterialet från studien som data beroende av både betraktarens subjektiva tolkningar och informanternas grupptillhörighet, värderingar och tidigare kunskaper. Den verklighet som beskrivs är skapad av människor som befinner sig i en specifik historisk och kulturell kontext och bör betraktas som en generalisering av det orsakssammanhang som finns inom rörelsen idag. Syftet med en fallstudie är att ta en liten del av en specifik process och med hjälp av studiens resultat får fallet eventuellt representera verkligheten.[59] Fallbeskrivningen är ett exempel taget ur en kontext med en större praktiserande mångfald och studiens källmaterial bör ses som en ögonblicksbeskrivning av ett större socialt sammanhang. Genom ett medvetet metodval och metodapplicering strävar studien efter vetenskaplig tillförlitlighet i det empiriska material som redovisas.

För att göra en objektiv och vetenskaplig undersökning har det varit viktigt att tänka på några påverkande faktorer och källkritik under studien av källmaterialet. Vem är det som står bakom materialet och till vilket syfte? Vilken målgrupp har källan? Hur aktuell är den och vem är upphovsman? Är det fakta eller åsikter som presenteras? Hur är dess validitet och reliabilitet? I denna studie har särskilt källmaterialet med proviens från synteiströrelsen studerats med en viss källkritik. Eftersom boken Synteismen – att skapa Gud i internetåldern har sitt ursprung i och är producerat av medlemmar i rörelsen är det relevant att peka ut publikationens eventuella målgrupp och syfte. Boken har ett tydligt syfte att presentera information och en diskussion kring synteismen för att argumentera om dess filosofi och utövning för de som söker den kunskapen. Materialet är av både direkt faktabaserad kunskap och författarnas egna filosofiska tankar och åsikter. Graden av dess validitet är svårt att avgöra men materialet förstås bättre med en bakomliggande faktakoll och genomläsning av annat material från och om rörelsen. Att bokens författare är medlemmar i rörelsen är både något positivt och negativt för dess reliabilitet eftersom rörelsen förmodligen inte vill sprida felaktig information om sig själva men samtidigt kan också därför materialet bli vinklat till rörelsens fördel. Med en medveten och en objektiv hållning gentemot materialet kan dock materialet användas i en studie som denna.

Studiens intervjumaterial samt materialet från rörelsens internetbaserade forum bör betraktas som ögonblicksskildringar med proviens inifrån en rörelse i ständig förändring vilket också

[59]Ejvegård, 2009:33

påverkar studiens resultat. Med tanke på att informanternas personliga engagemang och individuella ståndpunkter och motivationer alltid påverkar innehållet i och utfallet av en studie som denna har det varit viktigt att ha detta i åtanke under arbetet och läsningen av materialet.

6. Resultat

Upprepning kontra förändring inom synteiströrelsen – ritualer

I Bard & Söderqvist bok refererar den synteistiska teologin till *Prometheus*, en gestalt inom den grekiska mytologin som skapade människorna av vatten och jord, varpå gudinnan *Athena* gav dem liv. Som en skapare i konkurrens med gudarna har Prometheus ofta framställts som en prototyp för den skapande människan och en sinnebild för kulturellt och tekniskt framåtskridande.[60] Prototypen av och tanken kring Prometheus appliceras på den synteistiska filosofin då den anser att religionens utveckling är beroende av det mänskliga nätverkets igångsättande och skapelse. Det synteistiska religiositeten är en samverkande och föränderlig process igångsatt av deltagarna och deras experimentella utformning gör att religionen och praktiserandet som kommer till uttryck snabbt ändrar karaktär. Religionens föränderliga karaktär är förenlig med den synteistiska idén om att människan är skapare av Gud och att skapandeprocessen dessutom konstant bör spegla deltagarnas pågående intellektuella utveckling och gemensamma strävan.

Inom den synteistiska församlingen i Stockholm är religionens karaktär oftast föränderlig och ett klassiskt mönster av rituell upprepning vilket Allwood diskuterar kring är problematiskt att urskilja. Som en av informanterna berättar ser den synteistiska ritualen inte likadan ut och tillämpning utav den varieras hela tiden:

> *Den synteistiska ritualen ser inte likadan ut och den ska inte göra det. Den ska förändras hela tiden för att bli en riktig ritual. Participatoriska event blir aldrig likadant som det förra och homilian t.ex. blev till sist lite tråkig, det blev aldrig någon förändring om man jämför med andra synteistiska event. Den dör för den aldrig förändras och de som deltar tröttnar och går vidare. Det är ju fint att mötas men man kan mötas på så många olika sätt och nu experimenterar vi på en massa olika sätt istället.*[61]

Studiens material visar att den synteistiska ritualen saknar den upprepning som forskningslitteraturen menar är karaktäristiskt för traditionell religiös utövning. Men i

[60] Ewald, 2006:401
[61] Informant 2 HB

församlingens sammanhang är det kanske istället avsaknaden och avståndstagandet från upprepningen som utgör själva repetitionen? Förändringen blir istället den upprepande faktorn liknande den upprepning Allwood återkommer till i sin diskussion.[62]Flera gånger återvänder informanterna och litteraturen till den gemensamma ideologiska ståndpunkten att rörelsen bör konstant befinna sig i en förändringsprocess och den verkar fungera särskilt som en av rörelsens grundprinciper. De menar att föreskrivna trossatser och förbestämd praktik hindrar människan i sin individuella utveckling.

> *Religion startar som praktik och blir endast i ett senare skeende dogm för att modifiera praktikerna till en substantiell helhet. Det gör att teori tar något som redan är praktiserat, adderar djup åt praktikerna men samtidigt hindrar de praktiserande att ta sin praktik till en annan nivå.*[63]

Den synteistiska filosofin vill inte hindra den enskilde utövaren att förändra och vidareutveckla sin egen religiositet, utan strävar efter att kollektivet ska inkludera olika variationer av individuella teorier och praktiker.

> *Synteistisk filosofi utgår från en monistisk ontologi som menar att allt är ett. Däremot är detta inget som hindrar en utövare från att skapa sina egna gudar (eller använda befintliga) för vilket syfte det än må vara. Att personifiera fenomen är inget nytt för människan och kan definitivt tjäna som stöd och inspiration för oss. Det är det vi gjort med sagor i alla tider. Synteismen erkänner dock att detta är just historier vi berättar för att ge mening åt en kaotisk och till synes meningslös existens, inte nödvändigtvis en absolut sanning om verklighetens beskaffenhet. All metafysik är diskutabel.*[64]

Även om den synteistiska rörelsen idag har nedskrivna idéer önskar de att idéerna främst ska fungera som en vägledning för människan för att orientera sig i sitt liv och dennes andliga utforskande. Rörelsen uppmanar deltagarna att själva välja och variera sin religiositet och eventuellt upprepa de praktiker de finner applicerbara och fungerande i sin tillvaro. Rörelsens teori och pågående diskussioner ska därmed inte bli ett hinder utan snarare en samtalspartner under deltagarens andliga progression. Synteismen utvecklas ständigt i möten mellan utövarna vilka implementerar nya ritualer och filosofiska idéer. Variationen gör det problematiskt att beskriva en generell redogörelse av formen för församlingens rituella praktik då den mest varaktiga och upprepade ståndpunkten, vilken studiens material visar, är just själva förändringen.

---

[62] Allwood, 2010:110
[63] Alexander Bard, 29 mars 2016 skrivet i nätverkets interna mailtråd.
[64] Dennis Ekeberg, 29 mars 2016 skrivet i nätverkets interna mailtråd.

> *Jag blir hela tiden imponerad av de människor jag träffar genom synteismen och vi kan nog alla vara överens om att den synteistiska praktiken här i Stockholm är någonting men det är svårt att definiera vad det egentligen är, just nu är det ganska varierande och betyder olika för olika människor, vilket är fantastiskt! Personligen var det jag önskade för synteismen att bli hela tiden, men det gör det svårt att prata om eller definiera som en sammanhållen och homogen grupp. Jag är säker på att vi bara är i en slags uppbyggnadsfas för utvecklingen men jag ser det vi hittills har gjort som en robust grund att fortsatt stå på.*[65]

Inom den synteistiska församlingen i Stockholm har den upprepade tillämpningen till viss del tagit form i deras återkommande aktiviteter på Noden. Men eftersom vem som helst är välkommen att vara med och dessutom vidareutveckla praktiken och traditionen kan den kollektiva förståelsen bli vag. Samtidigt uppmanar den synteistiska filosofin en ständig föränderlig karaktär utav både praktik och ideologi så det kollektiva minnet verkar inneha en annorlunda status jämfört i mer traditionell religiositet. Fokusen ligger istället vid en kollektiv förståelse och kollektivt skapande av minne utifrån varierande handlingar, vilka sedan verkar vidareutvecklande för deltagaren jämförelsevis vid mer traditionell praxis där fokusen ligger vid ett upprepande av liknande riter. Varje nytt genomförande och variation av ritualen lämnar utrymme för individuella tolkningar och förståelse. Ritualen kan därför bidra till en form av självutvecklande och kollektiv känsla av mening genom dess ofullständiga formalisering vilket även Allwood diskuterar.[66]

Föreskrifterna för handlingen är inte helt fasta då den lämnar frihet i sitt genomförande vilka kan utnyttjas av de som deltar för att främja sina egna syften. Ju mindre detaljerade ritualens föreskrifter är desto lättare är det att förändra den och den föränderliga karaktären i föreskrifterna för utförande och tolkning bidrar till att ge utrymme åt förnyelse och därmed även möjlighet för individens självförverkligande.[67]

> *Precis som en ateist säger att ingenting är religion så säger en synteist att allting är religion, när en ateist säger att det inte finns några ritualer säger en synteist att det bara finns ritualer. Som när du och jag sitter här och pratar här är det en ritual. Det är ett sätt att försöka ändra inställning i allting man gör och se allting som ritual. Då liknar det mycket mer ett förhållningsätt till världen där det inte finns någonting utan vi skapar det som finns. Så när vi*

[65] Informant 1 TK
[66] Allwood, 2010:111
[67] Allwood, 2010:101, 109

> *skapar är det ritual. När vi sitter här och pratar så skapar vi en konversation och det är också en ritual.*[68]

Förhållningssättet kring att allting är ritual gör att den synteistiska ritualen sker med ständig variation eftersom tillämpningen kan innefatta deltagarens alla handlingar. Den upprepande karaktären i den rituella handlingen som Allwood diskuterar kring återfinns inom den synteistiska rörelsen men inte helt enlig hans preciseringar[69] Genom förhållningssättet att allting är ritual och religion manifesteras den synteistiska praktiken ständigt i utövarens liv och upprepas och förändras utanför och innanför nätverkets samhörighet.

> *För mig blir det mer än annan sorts närvaro då förhållningssättet är att allting är en ritual. Genom att vi hela tiden hittar på religion så är det själva " hitta–på–andet" som är ritualen, för varje gång man hittar på någonting och man gör det med andra, och särskilt saker som inte är permanenta, då är det en ritual.*[70]

Den synteistiska religiositeten är således inte enbart manifesterad i en traditionell upprepning utav kollektivets förbestämda handlingar och ritualer enligt Allwoods definition. Synteismens filosofi och praktik grundar sig i en specifik och tydlig formulerad strävan efter möjligheten för traditionen att konstant förändras.

Inom synteismen skapar hela rörelsen tillsammans nya variationer av traditionen och det finns få förutbestämda riter som praktiseras idag. Detta är något som Hornborg framhåller är typiskt för de nya religiösa grupperna. De gemensamma aktiviteterna och riterna som utövas inom riterna idag varieras, experimenteras fram och dess språk och tillämpning aktualiseras i den oftast tillfälliga kontexten och har som regel ingen upprepande karaktär. Både de gemensamma och de individuella bakomliggande intentionerna påverkar genomförandets variation och handlingens identitet, vilket Hornborg också lyfter fram i sin diskussion kring den rituella handlingen[71]

Inom den synteistiska filosofin, där människan själv skapar religion och dessutom att allting är religion och ritual är således separationen mellan vardagligt och ceremoniellt handlande, och individens och gruppens handlande inte självklar. Detta medför att deltagarnas bakomliggande syften både anonymiseras och centraliseras. Den individuella motivationen har både särskild ställning och samtidigt bortses den ifrån vilket gör det lite problematiskt att

[68] Informant 2 HB
[69] Allwood, 2010:110
[70] Informant 2 HB
[71] Hornborg, 2005:90

tyda. Eftersom allting är ritual enligt synteisten borde alla individens handlingar betraktas som rituella och detta ställer definitivt människans eget handlande i en särskild position.

I de nya religiösa rörelserna uppmuntras utövarna att utifrån egna villkor och personliga förutsättningar välja ett utövande som känns relevant och fungerande. Betoningen, säger Frisk & Åkerbäck, ligger vid individens eget ansvar för att skapa sin religiositet och valet av religiösa komponenter beror på vilken självidentitet individen väljer att presentera.[72] Synteismen är influerat av tanken att människan själv bär ansvaret för sin egen intellektuella utveckling och att välja den religiositet och praktik som känns passande. Fokusen kring individens eget handlande inom samhörigheten samt personlig erfarenhet blir extra tydlig vid studerandet av både rörelsens föränderliga filosofi och praktik.

> *Jag gillar det sätt att se på religion som ett sätt att minnas och sammansätta bitar av mitt och kollektivets självt, liksom ett pussel.*[73]

Inom den synteistiska rörelsen är deltagaren fri att själv omarbeta och utveckla den aktuella rituella praktiken och agera utifrån sina egna motivationer. Samtidigt är deltagaren också välkommen att delta i gemensamma aktiviteter. Variationen i sig och det individuella och gemensamma skapandet fyller flera olika meningsbyggande funktioner såsom social tillhörighet och utveckling vilket gör att relationen mellan det individuella uttrycket och förutbestämd konsensus inte bör bli komplicerad, vilket motsäger det Hornborg säger.[74] Variationen i praktiserandet har större betydande för religiositeten och erfarenheterna än en förutbestämd upprepning. Religiositeten som finns inom synteiströrelsen blir personlig och är ett individuellt meningsbyggande just på grund av möjligheten till variation av dem.

Nätverkets funktion inom Synteiströrelsen – praktik och aktiviteter

Studiens resultat visar att samverkandet inom synteiströrelsen med dess tillfälliga och permanenta aktiviteter på flera sätt fungerar meningsbärande för deltagarna i den lokala rörelsen i Stockholm. Nätverket är grundläggande för hur rörelsen fungerar eftersom de anser att gemenskapen är det som skapar religionen och formar dess tillämpning. Samhörigheten är grundläggande för religiositetens existens eftersom synteisterna inte tror på något yttre fenomen som existerar av sig självt, den religion som finns är skapad av människan utifrån hennes förmåga och kontextuella verklighet.

[72] Frisk & Åkerbäck, 2013:219
[73] Mathias Lundgren, 30 mars 2016 skrivet i nätverkets interna mailtråd
[74] Hornborg, 2005:90

Studiens båda informanter beskriver att de redan innan deras engagemang inom synteiströrelsen var intresserade av olika religionsfilosofier och nyfikna på religiöst utövande, men ingen utav dem har tidigare tillhört någon religiös grupp. Båda informanterna var med under grundandet av rörelsen 2012 och deltog bland annat i gruppens söndagsmässor. De använde både det fysiska och virtuella nätverket för att fördjupa sina filosofiska intressen och kunskaper tillsammans med andra. I utvecklandet av praktiken har nätverkandet sedan starten haft en central roll. Det är i den religiösa samhörigheten och i dess sammankomster filosofin och praktiken har kunnat genereras, ta form och vidareutvecklas. Det fysiska och virtuella nätverket bidrar till att deltagarna får en gemensam trosuppfattning de kan förklara sin omvärld utifrån samt finna gemenskapen som en trygg mötesplats för att utforska sina filosofiska idéer. Enligt den synteistiska filosofin bör nätverket stå i fokus för att det ska nå det föreställda utopiska målet. Bard & Söderqvist menar att genom kommunikation, samarbete och intersubjektiv förståelse skapar människan Gud vilket centraliserar den sociala gemenskapen och den praktiska tillämpningen inom rörelsen.[75] Nätverket och dess praktiserande av religionen är en nödvändighet för att synteismen ska existera - utan utövare skapas ingen Gud.

Samtidigt som den synteistiska filosofin anser att tron är personlig och individens verklighet är subjektiv, är medlemmarnas gemensamma aktiviteter i utforskande och skapande den viktigaste grundpelaren i rörelsens ideologi och tillämpning. Man poängterar dock betydelsen av att individen själv väljer sin egen religiositet men särställer samtidigt nätverkets kollektivism. Religiositet håller ihop människans sociala gemenskap och skapar mening och dessutom menar synteismen att konceptet Gud inte existerar utanför den sociala konstruktionen utan genereras enbart i det mellanmänskliga mötet. Nätverkets skapande är kärnan till synteismen och rörelsen uppmanar deltagarna att i praktiken utforska allting som får människan att växa och förena sig i en gemensam utveckling.

> *Synteism är religion i det att dess syfte är att sammanföra människor i ett gemensamt meningskapande, vad det än må vara. Andlighet är något vi kan ägna os åt som religiösa (meditation, ritual etc.), men religiöst utövande sträcker sig även till mer vardagliga aspekter såsom socialorganisering och levnadsvanor. Vad som skiljer synteism från traditionell religionsutövning är att den medvetet och kontinuerligt skapas av kollektivet, istället för att vara påstått*

[75] Bard & Söderqvist, 2014:182

given i någon slags inbillad gudomlig hierarki (Gud – bok - kung/påve-prästerskap - församling).[76]

Utövarna bör ständigt ägna sig åt att tillsammans inom nätverket utforska människans psykologi, olika livsfilosofier, traditionell religiositet och rituell samhörighet. På så sätt kan hon utvecklas till en intellektuell varelse som har möjlighet att påverka den omvärld hon lever i.

Enligt den synteistiska filosofin behövs en specifik subkultur i samhället som tar ansvar för att rädda hela planeten åt människan eftersom de rådande världsbilderna kommer att kollapsa. Genom ett totalt uppgående i nätverket skapad av den synteistiska samhörigheten kan människan direkt upplösa ett individualistiskt tankegods och komma vidare från vår tids tragiska historia och förverkliga ett ny fungerande omvärld.[77] När de nuvarande världsbilderna och samhällssystemen kollapsar vill synteismen vara redo att som en ny filosofisk ideologi vara en inflytande faktor i övergången till en ny omvärld.

Hornborgs tankar kring den moderna platslösa individens behov av att skapa nya traditioner är tydliga i en studie av synteiströrelsen[78] Medlemmarna är aktiva över internets virtuella och platslösa verklighet. Synteismen skiljer sig dock från Hornborgs teorier kring det självständiga subjektet och den unika individen, då rörelsen uppmanar deltagarna att uppgå i kollektivet samtidigt som de också lyfter fram betydelsen av deltagarnas individuella religionsskapande[79]

Utifrån de beskrivningar och diskussioner vilka hittas i forskningslitteraturen förekommer ritualer i andra sociala kontexter även i det moderna samhället och har fortfarande en mängd olika effekter och funktioner. En funktion är t.ex. genom att deltagarna bland annat får en möjlighet att producera eller konstruera individuellt och kollektivt meningsinnehåll. Praktiserandet har en effekt genom att skapa en ”vi-känsla” och en social identifikation vilken kan höja självförtroendet hos individen eftersom den tillhör en grupp som kan frambringa gemensamma och specifika presentationer t.ex. sinnliga andliga upplevelser och starka religiösa övertygelser.[80]

---

[76] Dennis Ekeberg, 14 mars 2016 skrivet i nätverkets interna mailtråd
[77] Bard & Söderqvist, 2014:231
[78] Hornborg, 2005:8
[79] Bard & Söderqvist, 2014:372
[80] Allwood, 2010:107

Liksom Allwood diskuterar Frisk & Åkerbäck kring religiositetens och gruppens funktion för att skapa en social identifikation. Studiens informanter berättar båda om deras upplevda känsla av samhörighet samt dess funktion och effekter:

> *Jag tycker det är positivt att som med alla religioner ha en trygghet i en gemenskap. Det är rätt grundläggande för att vara människa att vilja tillhöra och känna sig hemma i en gemenskap oavsett om man är ateist eller finner gemenskap i den biologiska familjen eller i en förening eller i ett fotbollslag kan det bli som en religiös samhörighet.*[81]

Studiens andra informant förklarar sin relation med samhörigheten såhär:

> *Men framför allt har samhörigheten gett mig en kamratskap snarare än någon annan social funktion. Det finns flera funktioner som säkerligen kommer att växa fram småningom eftersom jag tror de kommer att behövas men som inte existerar just nu eftersom rörelsen är relativt ny. För mig handlar religion att man släpper det självupptagna och fokuserar vid andra istället, att man upplever saker tillsammans och man får tillbaka lika mycket som man ger.*[82]

Kamratskapet inom nätverket verkar vara viktigt för utövaren och en av informanterna förklarar det tydligt genom att hävda att det till och med är grundläggande för en människa att tillhöra och känna sig hemma i en gemenskap.

Enligt Bard & Söderqvist är det i församlingens medvetna miljö som det kritiska tänkandet och den intellektuella förståelsen kan utvecklas.[83]Genom sammankomsterna inom det synteistiska nätverket och vid samtalen som pågår på internet och under andra möten kan den förenade visionen manifesteras och deltagarna kan känna samhörighet genom den gemensamma praktiken och målsättningen.[84]

Förutom att de deltar i aktiviteterna på Noden är studiens båda informanter ofta med i diskussionerna i mailtråden vilket visar på deltagarnas överlag aktiva deltagande. I källmaterialet tydliggörs idén att ett uppgående i sammanhanget med andra ger individen mening och existentiell tyngd. Att vara en aktör i nätverket anses under alla omständigheter vara större och viktigare än vara en enskild deltagare. Utplåningen av individens värde och föreningen i kollektivet är en intellektuell upplevelse och manifestationen av den

[81] Informant 2 HB
[82] Informant 1 TK
[83]Bard & Söderqvist, 2014:310
[84] Bard & Söderqvist, 2014:251

gemensamma värderingen har flera funktioner som är sammankopplade till individens identitetsskapande och önskan om samhörighet.[85]

Inordnandet i gruppen och förtroendet för kollektivets gemensamma värderingar och trosföreställningar ger individen en stark känsla av tillhörighet som denne kan utveckla sin identitet utifrån. Bard & Söderqvist drar slutsatsen att den religiösa samhörigheten är ett funktionalistisk och nyttocentrerad ändamål i människans tillvaro eftersom den skänker deltagaren värde i ett relationistiskt samhälle.[86] Studiens informanter bekräftar deras resonemang.

För att den synteistiska utopin ska kunna fungera måste nätverket vara offentligt inför omvärlden och framtiden. De utvecklande samtalen, nyfikenheten och skapandet tillsammans med andra är viktiga och bör därför vara tillgängliga för alla som vill. Alla får ta del av och delta i att gemensamt bygga upp en föreningsteori där vem som helst är välkommen att pröva sina idéer, praktisera och formulera dem.[87] Detta blir också tydligt i rörelsens internationella mailtråd, där det ofta dyker upp nya namn i diskussioner och ämnesvalet som diskuteras styrs av de som deltar. Det pågår ofta diskussionstrådar parallellt som berör olika ämnen, men gemensamt har de att de diskuterar kring religion, synteismens filosofi samt nutida och framtida riktningar. Ett exempel på detta är när en utav diskussionsdeltagarna Nathan föreslår ett stödjande av synteistiska kloster. Nathan menar att för att kunna rädda mänskligheten från de rådande världsbilderna måste människan förena sig och han ser en klosterorden som ett alternativ inom rörelsen. Efter hans mail fortsätter diskussionen och det verkar vara fler som är intresserade av samma idé och kommer med ytterligare kommentarer i diskussionen.

> *Faktum är att nästa logiska steg i synteismen i Skandinavien är att nu medans vi bygger starka urbana kommuniteter med temporär event på landsbygden arbeta för mer permanenta events på samma platser. Med andra ord bygga kloster för att sedan uppfostra en ny generation munkar och nunnor. Låt oss använda denna mailinglista till att diskutera våra fysiska och psykologiska projekt och Noderna (samlingslokalerna), klostren, templen och festivalerna som vi redan skapar. men också för att interagera med andra i ett stort globalt nätverk av strukturer eller några auktoritära ledare, men mina spekulationer om vad som kommer hända är säkert lika bra som någon annans, vad som än händer kommer det vara en rolig resa att uppleva tillsammans med andra.* [88]

[85] Bard & Söderqvist, 2014:312
[86] Bard & Söderqvist, 2014:194- 195 & 285
[87] Bard & Söderqvist, 2014:229
[88] Informant 1TK

I den religionsvetenskapliga litteraturen betonar man gemensamma kulturella ramverk som betydelsefulla för individens tillhörighet i en gemenskap. Kollektivet ses också som viktigt för ritualer och det kollektiva minnet.[89]

Även förre ärkebiskopen K.G. Hammar diskuterar kring betydelsen av kollektivets kommunikation och gemenskapens motivation och betraktar den sociala processen som viktigare än det faktiska traditionsinnehållet.

> *Språket över generationsgränserna kan vara det som får oss att hjälpa människan och se bortom hennes egen horisont. Traditionen är större än ett självt, den skapar samhörighet och en hemkänsla i världen.*[90]

Den kollektiva samhörigheten och traditionen motiverar även den troende synteisten. Studien visar att informanterna använder sig av den tillförskaffade kollektiva förståelsen inom nätverket för att få vägledning i förhållandet till sin omvärld. En av informanterna formulerar en av effekterna med den kollektiva förståelsen såhär:

> *Och sedan blir det enklare att tillsammans med andra att få ihop sin världsbild och skapa en meningsfull tillvaro.*[91]

Ingen av studiens informanter vill beskriva sitt deltagande i den synteistiska gemenskapen som ett medlemskap. Eftersom församlingens sammankomster är öppna för alla som är intresserade och den synteistiska föreningsteorin grundas i att de som deltar kan välja att avstå från vissa aktiviteter utifrån sina egna tolkningar och motivationer skapar detta enligt en av informanterna en annan form av gemenskap och vill göra en åtskillnad gentemot andra mer traditionellt bundna gemenskaper där utövaren ingår i ett medlemskap med t.ex. en dopakt eller någon annan form av invigningsceremoni.

> *Utan istället skapa sin egen tolkning utav en gemenskap, men den gemenskapen bygger på att alla är olika och egentligen inte med i en gemenskap så det är ett filosofiskt metafysiskt komplex som innebär att man är med i gruppen som deltagare men ändå är själv och inte är en medlem. Du är som mest synteistisk när du inte är som andra, alla andra religioner som har en dogmatisk syn på hur man ska vara innebär att då likriktar man ju folkmassan på hur man ska vara, till exempel hur man ska vara svensk. Så att säga att man är med i denna religiösa rörelse blir för mig fel för ingen här har ingått i ett medlemskap.*[92]

---

[89] Allwood, 2010:110
[90] K.G. Hammar, Radioprogrammet *Teologiska Rummet* P1, 10 april 2016
[91] Informant 2 HB
[92] Informant 2 HB

Inom synteismen tydliggörs Frisk & Åkerbäck diskussion[93] kring individens självbestämmande och inre auktoritet, genom organisationens platta uppbyggnad utan något liknande prästerskap eller andra auktoritära ledare.

> *Det är lite som en smörgåsbordsvariant, ta det som passar dig och skit i resten. Det är ju ingen Gud eller präst som kan säga till dig att du gör fel, det går inte att göra synteismen fel. Synteismen handlar om att sno från andra religioner för att allting som ska kommas på har redan kommits på och då kan vi lika gärna låna in eller sno det som funkar.*[94]

Nätverket fungerar som en institutionalisering av religiositeten eftersom det upprätthåller församlingens konstitutioner, vilket ligger i linje med Allwoods syn på makt och kontroll och den traditionella institutionaliseringen av mening och social struktur.[95] Synteismen önskar vara en organisation utan auktoriteter men det finns personer som bestämmer något mer än andra deltagare. Som en av informanterna berättar är det initiativtagaren till aktiviteten som bestämmer vad och hur man ska göra, sedan har den personen ansvaret att attrahera folk bäst den vill. Deltagarna är dock med i skapandeprocessen eftersom de aktiviteter som eventuellt inte attraherar medverkande lämnas för att sedan lämna utrymme för utvecklingen av annan praktik. Det finns därför individer vilka bestämmer mer än andra i en första utvecklingsfas, men makten över praktiken inom nätverket är tudelad eftersom deltagarna också har makten att medverka i de aktiviteter de själva vill och de aktiviteter som inte känns tilltalande överges eller prövas vidare på något annat sätt.

Enligt synteismen tjänar ledarskapet nätverket underifrån istället för att upprätthålla en ordning uppifrån.[96]Underkastelsen av en högre auktoritet är inte kompatibel med rörelsens orientering och grundföreställning vid individens eget värde och självbestämmanderätt samt nätverkets bidragande roll. I studiens material tydliggörs att både religionens filosofi och praktik centraliserar individens egen självbestämmande över sin religiositet och att den utgångspunkten även influerar nätverkets dynamik.

Forskningsresultat, vilka Frisk & Åkerbäck lyfter fram, visar att respekten för auktoriteter och institutioner minskar överlag i samhället och inte bara i den religiösa sfären utan i alla aspekter av samhället.[97] Utvecklingen vilken Frisk & Åkerbäck pekar på i sin diskussion syns

[93] Frisk & Åkerbäck, 2013:217
[94] Informant 1 TK
[95] Allwood, 2010:110
[96] Bard & Söderqvist, 2014:319
[97] Frisk & Åkerbäck, 2013:217

tydligt inom den synteistiska rörelsen där hela organisationen grundar sig i övertygelsen kring att en auktoritet inte är nödvändig och att alla är tillåtna att praktisera religionen och välkomna att ansluta sig till nätverket utifrån egen önskan eller förmåga.

> *När man börjar tänka kring den participatoriska kulturen eller kring de filosofiska strömningar som cirkulerar på Noden då börjar det bli lite religiöst, synteismen är egentligen en metadiskussion kring religionen. Genom att man inte vill skjuta bort religionen utan vill ta till sig religionen och ta till sig det som funkar och vara radikal i att det inte finns något rätt eller fel, utan det finns det som funkar och det som inte funkar. De idéer och ritualer som funkar prövar man vidare samtidigt som man är öppen för att alla utövar på sitt sätt utifrån egen förmåga.*[98]

Den sociala samhörigheten inom synteisterna verkar fylla flera funktioner och en utövare förklarar sitt engagemang inom rörelsen via den internationella mailtråden såhär:

> *Jag har aldrig haft behovet av att förklara det teoretiskt, utan det får mig att må bra och jag upplever det meningsfullhet. Det är just det som jag ämnar utforska inom den synteistiska rörelsen.*[99]

Flera andra deltagare beskriver sin erfarenhet av samhörigheten inom det synteistiska nätverket som en bidragande och en positiv aspekt i hans liv, särskilt värdefullt finner Geirsson nätverkets fokus vid att alla deltagare har en viktig funktion och något att bidra med. Idén med nätverket är att samlas och samarbeta om något större än individerna själva, bortom egoism och utan narcissistiska motiv. Samhörigheten ska praktisera den gemenskapsideologi de predikar och flera andra deltagare upplever även dem deltagandet i nätverket som positivt affirmerande.

> *Under en delning var det någon som sa att det som är bra med synteism är att samlas med andra ateister (post- ateister) och fokusera på de positiva delarna av livet. Traditionellt har skeptiska grupper varit mer negativa i sitt sätt. Religion bör vara affirmerande och inte negligerande. Vem vill egentligen gå med i en grupp som inget annat gör än att smutskasta andra?*[100]

Församlingens samlingslokal Noden har ett rivningskontrakt vilket innebär att huset där lokalen finns om några år kommer att rivas. Dess temporära existens går i linje med rörelsens

[98] Informant 2 HB
[99] Hugi Geirsson 20 mars 2016 skrivet i nätverkets interna mailtråd
[100] Informant 1 TK

tro på ständig förnyelse och utveckling. Medlemmarna har tagit sig an detta renoveringsprojekt och lokalen restaureras av medlemmarna själva. Lokalens existens och uppbyggnad har fått stor betydelse för den lokala gruppens praktiserande och fungerar även som meningsuppbyggande för nätverket. En av studiens informanter berättar om betydelsen av Noden:

> *Jag tycker att bygga Noden har varit väldigt fint, lite rituellt att riva väggar, bygga upp och fixa till. Jag uppskattar att jag varit på Noden varje vecka sedan vi fick överta lokalen och eftersom den finns så träffar jag mest andra synteister där men också på andra participatoriska event.*[101]

Det sociala sammanhanget vilket nätverkets gemenskap skapar har psykologiska yttringar för den praktiserande synteisten och har dessutom specifika funktioner och effekter vilka studiens empiriska material påvisar. Detta stärks av Allwood som lyfter den positiva effekten av gemensamma aktiviteter och samlingspunkter[102]

Kroppen, språket och minnets funktioner inom synteiströrelsen– praktik, aktivitet och ritualer

Förutom den direkta erfarenheten av det synteistiska praktiserandet har det religiösa handlandet en funktion av att stödja deltagaren i hennes intellektuella arbete och genererar dessutom minnen och erfarenheter att återvända till. I särskilda delningsceremonier kan utövarna dela sina innersta tankar och personliga erfarenheter inför varandra och ceremonierna är ett sätt för kommuniteten att manifestera samhörigheten och skapa minnen att återvända till. Delningsceremonin går till på det sättet att de redan förut erfarna deltagarna delar med sig först inför församlingen och sätter igång en process av delande som blir mer intim för varje gång den genomförs.[103] Erfarenheten av delningsceremonin och även andra kollektiva upplevelser kan expanderas när deltagarna går skilda vägar och minnet av dem beskrivs som motiverande i andra mer vardagliga sammanhang.

> *Ja, jag har jätte mycket nytta av det här. Ödmjukhet är något jag jobbar väldigt mycket med, jag har svårt för det jag är bra på att ta kontroll och ledarskapet men svårt att släppa det. Så det jag lär mig bland annat om ödmjukhet tar jag med mig till exempel till jobbet och jag har blivit bättre på att lyssna.*[104]

[101] Informant 2 HB
[102] Allwood, 2010:106
[103] Bard & Söderqvist, 2014:316- 317
[104] Informant 1 TK

Enligt Bard & Söderqvist är det just som minnesbild och inte den direkta upplevelsen som de emotionella upplevelserna ramar in och alstrar erfarenheter av mening, värde, identitet, etisk substans och ny kunskap. I bearbetningen och integreringen av minnet lever den intellektuella upplevelsen och kan fungera som en identitetsalstrande abstraktion vilket också kan hjälpa den praktiserande i andra sammanhang i livet.

Inom den synteistiska filosofin är människan ingenting om hon bara reagerar på faktorer i sin omvärld. Hon bör istället maximera sina möjligheter att påverka och agera - då är hon allting[105]. Identifikationen med sig själv som aktör framträder och manifesteras genom den synteistiska dopakten och det transcendentala tillståndet *det oändliga nuet.* Detta är ett tillstånd som låter sinnet fokusera på en punkt där alla existentiella spänningar släpper. Sinnesron som utövaren upplever låter denne vara i fullständig frid. Ögonblicket av det oändliga nuet är ett kärleksfullt möte, anser de, mellan individens själv och det gudomliga där självbilden och världsbilden befinner sig i en harmonisk försoning med varandra. Inom den synteistiska filosofin är det, som tidigare nämnts, nödvändigt för utövaren att försonas med tillvarons beskaffenhet. Denna insikt ligger också till grund till många utav de synteistiska ritualerna där individen genom att påminna sig om och repetera den harmoniska försoningen kan grunda sin intellektuella utveckling.[106]

Språkets betydelse som markör för vardag och rit nämns av Hornborg som menar att det rituella språket kan markera det annorlunda[107] Genom att byta ut vissa ord eller ge namn åt de nya ritualerna kan man åtskilja de vardagliga och de rituella handlingarna. Ett exempel på detta i studiens material är den tidigare mässan *homilian,* vilken gavs ett namn och genomfördes någorlunda regelbundet inom den synteistiska samhörigheten i Stockholm. Mässan har idag övergetts och lämnats plats åt annan praktik. Den är dock intressant från ett språkligt perspektiv. Mässan hade ett stipulerat innehåll likt det som Hornborg diskuterar kring och en upprepande och återvändande karaktär vilken Allwood diskuterar. Mässans ordning och språk hade en viss betydelse för deltagarna vilka själva bestämde hur den skulle genomföras.

Den synteistiska praktiken som utövas idag upprepar inte direkt homilians språk men använder sig av särskilt språkbruk och namngivande för att markera och förklara gruppens samhörighet och praktik t.ex. begrepp som participatorisk kultur och kroppsschack. Språket,

[105] Bard & Söderqvist, 2014: 154-155, 291
[106] Bard & Söderqvist, 2014:315
[107] Hornborg, 2005:89

vilket deltagarna använder för att beskriva formen av sitt utövande, är ett tydligt exempel på att rörelsen delar språkreferenser och att de fyller en viss funktion av förståelse. Inom studien av den synteistiska församlingen återkommer talakter såsom ord och fraser vilka kommuniteten använder sig av för att kommunicera och markera specifikt handlande.

Att rörelsen använder sig av eget språkbruk för att skapa en social samhörighet, och rörelsens sociala tillfällen och mötesplatser kan vara en effekt av att skillnaderna mellan de profana och religiösa arenorna alltmer suddas ut i dagens moderna samhälle, vilket Frisk & Åkerbäck diskuterar. Enligt författarna är människan fri att välja de föreställningar och språkliga uttryck den själv vill och är dessutom fri att använda sig av dessa på ett individuellt sätt.[108] Inom synteiströrelsen anammar och använder deltagarna ett språkbruk och tillämpning som de själva finner applicerbara. Synteiströrelsen i Stockholm lånar dessutom bland annat engelska och grekiska ord samt namn i sitt gemensamma språkbruk.

Det kroppsliga språket och erfarenheten har ofta en centraliserad status inom religiösa rörelser, vilket både Hornborg och Frisk & Åkerbäck diskuterar. Även Allwood diskuterar den kroppsliga erfarenhetens funktioner samt dess effekt på minnet. [109]De aktiviteter som idag genomförs på olika synteistiska event är flertalet grundade i ett sökande efter kroppslig erfarenhet, i vilken deltagaren kan skapa minnen, uppleva social samhörighet och en personlig intellektuell utveckling. Idag är yoga, gruppmeditation och kroppsschack några exempel på återkommande aktiviteter inom synteiströrelsen i Stockholm.

> *Vi har yoga på måndagar, det är ju en andlig grej. Den brukar jag gå på nästan varje vecka. Sedan har vi kroppsschack varje torsdag. Det är klassiskt MMA, en kampsportsträning där folk spöar skiten ur varandra. Kampsportsträning i Asien är ett sätt att meditera, så det är helt klart en andlig upplevelse. I kampsporten disciplinerar man sig själv för att nå perfektion och inom många traditioner är just disciplinen en andlig väg. Sen har jag inte koll på alla aktiviteter som händer det är många som gör grejer. Jag ser yogan till exempel som en utav församlingens ritualer, även om den är löst sammanhållen är det lite av poängen av det. Det var lite det jag tror jag ville från början, man går på de grejer man vill och känner att man får ut någonting av.*[110]

Ett kroppsligt minne är en fysisk lärandeprocess som skapar förståelse och meningsinnehåll och även kan kommunicera bekräftelse av samhörighetens idéer och ge individen tillgång till

[108] Frisk & Åkerbäck, 2013:214
[109] Allwood, 2010:101
[110] Informant 1 TK

ett socialt sammanhang, enligt Hornborg.[111] Båda informanterna i denna studie använder sig av fysisk utövning, t.ex. kroppsschacket och meditationen, och upplever att de tar med sig den fysiska erfarenheten eller praktiken till andra delar av sitt liv. Detta kan anses vara förenligt med Hornborgs resonemang kring kroppen som en aktör som genererar både sinnliga och kroppsliga erfarenheter vilka har betydelse för utövaren på flera olika plan.

Den aktiva synteistiska deltagaren tolkar och uppmärksammar omvärlden tillsammans med andra vid de fysiska aktiviteterna. Detta genererar minnen som tillsammans med tidigare förkunskaper orienterar deltagaren i dennes nya upplevelser. Det religiösa och kroppsliga praktiserandet ges en särskild innebörd till deltagande och deltagarna kan använda utövningen som ett sätt att skapa, träna och omarbeta sin identitet och sociala tillhörighet. I ett fysiskt religiöst handlande får deltagarna genom sin tolkning av praktiken möjlighet att producera eller konstruera individuellt meningsinnehåll och minnet av handlingen kan arkiveras och ha effekt genom att återskapa en redan arkiverad förståelse när erfarenheten upprepas.

Minnesprocesserna av den religiösa erfarenheten verkar motiverande och påverkar individens intentioner, menar Allwood.[112]Detta bekräftas även av informanterna. Han berättar att han tar med sig de religiösa erfarenheterna och praktikerna från de synteistiska sammanhangen till andra delar av sitt liv, särskilt kroppsschacket och meditationen. I dessa aktiviteter upplever han att han hittar koncentration och nya betydelsefulla riktningar. Han reflekterar även över sina kroppsliga rörelser och sätter de i sammanhang med hans andliga väg.

> *Jag ser kroppsschacket som ett sätt att ritualisera rörelser vilka jag tolkar på min andliga väg.*[113]

Enligt Frisk & Åkerbäck fokuserar de nya religiösa rörelserna huvudsakligen vid det viktiga med att försöka må bättre här just nu och att utveckla individens egna kreativa potential för att kunna ha en positiv påverkan på den individuella och önskade förbättringsprocessen.[114] Även i synteiströrelsen går det att urskilja ett sådant tänkande.

> *Jag tror att riterna är en ursäkt för att skrida fram i löjliga kostymer samtidigt mumlande något konstigt språk, men med det menar jag inte att det är en dålig sak. Tvärtom tror jag att vi behöver detta irrationella beteende. Det får oss att handla utifrån anledningar vilka är bortom reson. Jag bryr mig inte om vad*

[111] Hornborg, 2005:52
[112] Allwood, 2010:101
[113] Informant 2 HB
[114] Frisk & Åkerbäck, 2013:219

> *andra gör, faktum är att även om det bara är jag vrålande ut i tomma luften av ingen anledning alls förutom att det känns bra så är jag game. För i slutändan är det ett irrationellt beteende som håller mig mentalt frisk.*[115]

De synteistiska ritualerna är exempel på både fördelad kognition/kollektivt minne och fördelat språk som Allwood diskuterar. Deltagarna understödjer det gemensamma minnet genom att skapa kontextuella ledtrådar vilket gör det lättare för alla att minnas vad som skall göras och synkroniserar gruppens beteenden. Den synteistiska deltagaren tillhör genom att interagera tillsammans med andra ett större kognitivt sammanhang som är en pågående process fördelad i hela omgivningen. Religiositetens plats både i det enskilda och det kollektiva minnet samt dess effekter och funktioner, menar Allwood förklarar dess fortbestånd. Eftersom funktionerna av att tillsammans minnas dem skapar stabilitet och trygghet i gruppen och minnet av det religiösa praktiserandet fungerar motiverande för deltagaren.[116]

7. Sammanfattande diskussion

Studiens resultat visar på flera tendenser vilka några kan förstås och förklaras med närliggande material och forskning kring uppkomsten och utvecklingen av ny modern religiositet i Sverige. Den synteistiska praktiken med sin föränderliga karaktär verkar med sin olikhet religiöst meningsbyggande och den sociala tillhörigheten motiverar deltagaren på flera olika sätt. Liksom annan ny religiositet i Sverige idag varieras religionen inom rörelsen utifrån deltagarens individuella möjligheter och motivationer. Samhörighetens godkännande av både ett individuellt och ett gemensamt utforskande av de nya erfarenheterna gör att praktiserandet blir personligt och individuellt meningsfullt. Deltagaren tillåts och uppmuntras till att fylla religiositeten med personlig innebörd samtidigt som samhörigheten inom rörelsen fungerar som ett verktyg för social navigering. Trots att synteismen ständigt utvecklas och omstruktureras och den kollektiva förståelsen kan verka diffus så är just avsaknaden av och avståndstagandet från repetitionen en grundläggande princip för rörelsens verksamhet. Deltagarna skapar gemensamma band till varandra genom att gemensamt skapa, variera och aktualisera nya traditioner i aktuell kontext.

I enlighet med många andra nyreligiösa grupper i Sverige skapar de ett nytt föränderligt praktiserande med övertygelsen av att den nya religiositeten med sitt filosofiska paraply och praktiserande kan hjälpa människan att utvecklas och samtidigt skapa en meningsfull tillvaro

[115] Isac Isacsson, 22 mars 2016, skrivet i nätverkets interna mailtråd
[116] Allwood, 2010:111

där individen är fri att själv välja vilka religiösa element att applicera och inkludera i det egna sammanhanget. Det synteistiska religionsprojektet är en obunden skapelseprocess där individen kan förändra sin tillämpning utifrån sina egna behov och positioner. Samtidigt som deltagandet är självständigt har inordnandet i rörelsen även positiva effekter och tillsammans med andra får deltagaren ihop sin världsbild i den gemensamma trosuppfattningen.

Med synteiströrelsens gemensamma aktiviteter på de fysiska och virtuella mötesplatserna kan deltagaren upptäcka och utforska sin egen religiositet samtidigt som individen automatiskt via deltagandet bidrar till utvecklingen av den synteistiska filosofin och praktiken. Rörelsen strävar efter att skapa trygga mötesplatser där deltagaren kan känna sig hemma och få en stark ”vikänsla”. Samhörigheten genererar kamratskap och de sociologiska och psykologiska effekterna samhörigheten har blir enligt studiens resultat även betydande för varför den individuella deltagaren väljer att delta i aktiviteterna och bli engagerade i utvecklandet av rörelsen. Studiens resultat visar att både de kollektiva och individuella funktionerna är centrala och med ett religionsvetenskapligt och psykologiskt perspektiv är det tydligt att aktiviteterna och praktikerna har flera olika funktioner på deltagaren. Deltagarens intentioner och motivation i andra sociala sammanhang är tydligt påverkad av de minnesprocesser som både de intellektuella och kroppsliga erfarenheterna genererar. Deltagandet skapar erfarenheter att återvända till vilka dessutom beskrivs som motiverande. De emotionella upplevelserna som lagras alstrar positiva effekter såsom mening, värde, identitet och kunskap.

Studiens resultat visar också att synteiströrelsens gemensamma språkbruk markerar en samhörighet och tillsammans med både intellektuellt och kroppsligt minne kommunicerar de bekräftelse och återskapar en redan aktiverad förståelse när en erfarenhet upprepas. Erfarenheterna tenderar att hjälpa deltagaren att skapa en funktionell världsbild och även nya betydelsefulla riktningar i andra sociala sammanhang utanför rörelsen. Generellt beskrivs den gemensamma filosofiska men samtidigt fria föreställningen av religiositet som något positivt och utvecklande. Deltagarens erfarenheter beskrivs dessutom som positiva och funktionella i den moderna svenska kontexten. Förklaringen till detta kan tolkas vara rörelsens föränderlighet och anpassningsförmåga till aktuell kontext och att aktiviteternas utformning sker parallellt med både utövarnas individuella utveckling och omgivningens progression. I studien beskriver deltagarna sitt deltagande som något meningsfullt mycket beroende på den individuella valfriheten som finns inom rörelsen. Relaterat till annan tidigare forskning kring samtida religiositet i Sverige visar studiens resultat att synteiströrelsen och dess aktiviteter

kan förklaras och förstås som en produkt av den samhälleliga kontext synteismen befinner sig i.

Ny religiositet som får fotfäste i dagens svenska samhälle kommunicerar och samarbetar oftast med sin omvärld och applicerar gärna samhälleliga trender i sin filosofi och praktik. De betonar ofta dessutom individens självbestämmande över sin egen religiositet och de flesta av de nya religiösa grupperna liksom synteisterna uppmanar sina deltagare att upptäcka och utforska sin religiositet på egen hand samtidigt som de också uppmanar och främjar gemensamma aktiviteter och mötesplatser. Detta beror rimligen på ett medvetande kring den moderna människans individualistiska inställning samt individens sociologiska och psykologiska kognition och påtagliga behov av både meningsbyggande tillhörighet och socialt sammanhang.

De viktigaste slutsatserna inom studiens resultat visar att rörelsens praktik och aktiviteter både skapar sociala och psykologiska effekter och funktioner för deltagaren på flera olika sätt. Den nya religiositeten som utvecklas och utövas inom synteiströrelsen idag både i de fysiska och virtuella mötesplatserna är betydande både i och utanför samhörigheten och stödjer generellt deltagaren i dennes liv.

Eftersom synteiströrelsen ständigt är i en förändringsprocess är det svårt att försöka förutspå vart rörelsen kommer befinna sig på den religiösa kartan i framtiden. Vissa tendenser och viktiga filosofiska element eller grundläggande positioner och argument kommer säkerligen att finnas kvar, men praktiken och aktiviteterna tar säkerligen andra former än de som praktiseras idag. Om synteismen lyckas att hålla fast vid sin ombytliga karaktär och fortfarande kan vara trendkänslig och absorbera moderna samhälleliga tendenser kommer kanske rörelsen fortsatt att växa. Idéer kring långsiktiga mål inför framtiden finns och fortsätter att diskuteras under rörelsens olika sammankomster samtidigt som de filosofiska argumenten och idéerna prövas på de internetbaserade forumen. Oavsett det faktum att det är svårt att förutspå vart rörelsen kommer ta vägen och i vilken form så visar studiens resultat att det finns en stark övertygelse att synteismen kan fungera som en navigering under människans utveckling inför framtiden. Om rörelsen fortsatt praktiserar och utvecklar sina religiösa idéer kommer synteismen framöver vara fortsatt intressant att studera ur ett samtida religionsvetenskapligt perspektiv.

8. Litteraturförteckning

Allwood, Carl Martin. 2010. *Ritualer självförverkligande eller tvångsupprepning?* ur *Den rituella människan – flervetenskapliga perspektiv* (Hornborg, Anne- Christine red.) Linköping: Linköping University Electronic Press http://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:347075/FULLTEXT03.pdf

Andersson, Daniel & Sander, Åke. 2009. *Det mångreligiösa Sverige – ett landskap i förändring.* Studentlitteratur: Lund

Arvidsson, S & Svensson, J (red.). 2010. *Människor och makter 2.0- en introduktion till religionsvetenskap*. Halmstad: Forskning i Halmstad och Högskolan i Halmstad http://hh.diva-portal.org/smash/get/diva2:376410/FULLTEXT01.pdf

Bard, Alexander & Söderqvist, Jan. 2014. *Synteismen - att skapa Gud i internetåldern*. Falun: Bookmark Förlag

Clark, Beverley & Clark, R. Beverley. 1998. *The Philosophy of Religion – A Critical Introduction*. Cornwall: Polity Press

Ejvegård, Rolf. 2009. *Vetenskaplig Metod*. Lund: Studentlitteratur

Ewald, Stefan (red.). 2006. *Religionslexikonet*. Stockholm: Bokförlaget Forum

Frisk, Liselotte & Åkerbäck, Peter. 2013. *Den mediterande dalahästen: religion på nya arenor i samtidens Sverige*. Stockholm: Dialogos

Hammar, K.G. 2016. *Teologiska rummet i P1*, sändes 16 april 2016

Hornborg, Anne- Christine. 2005. *Ritualer, teorier och tillämpning*. Lund: Studentlitteratur

Hornborg, Anne-Christine. 2012. *Coaching och lekmannaterapi- en modern väckelse?* Stockholm: Dialogos

Kaijser, Lars & Öhlander, Magnus (red.). 1999. *Etnologiskt fältarbete*. Lund: Studentlitteratur

Karlsson, Fredrik. 2014. *Religion in the Making; or, The Modern Promotheus - Om synteiströrelsen och samtida religion och religiositet*. Stockholm: Stockholms universitet. Masteruppsats. http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:811972/FULLTEXT01.pdf

Kraft, Siv Ellen & Natvig. J, Richard (red.). 2006. *Metode i religionsvitenskap*. Valdres: Pax Förlag

Svanberg, Ingvar & Westerlund, David. 2008. *Religion i Sverige*. Dialogos förlag: Stockholm

Wedin, Robert. 2016. *A Newer New Age, Irony and the Enchantment of Atheism in Syntheist Religion*. Göteborg: Göteborg Universitet. Masteruppsats. https://gupea.ub.se/bitstream/2077/41720/1/gupea_2077_41720_1.pdf

Widerberg, Karin. 2002. *Kvalitativ forskning i praktiken.* Lund: Studentlitteratur

Referenser i nätverkets interna mailtråd

Alexander Bard, 29 mars 2016

Dennis Ekeberg, 29 mars 2016

Mathias Lundgren, 30 mars 2016

Hugi Geirsson, 20 mars 2016

Isac Isacsson, 22 mars 2016

Internetlänkar

Föreläsning av Alain de Botton, publicerad på YouTube 17 januari 2012:
https://www.youtube.com/watch?v=2Oe6HUgrRlQ

Radioprogrammet Teologiska rummet i P1, sändes 16 april 2016:
http://sverigesradio.se/sida/avsnitt/702203?programid=3109

Intervju informanter

Informant 1 TK
Informant 2 HB